

קונטרס

הדרך לבנית בית בישראל

© כל הזכויות שמורות למחבר

ניתן לקבל חוברת זו במייל
b0733518552@gmail.com
ולשם ניתן גם לשלוח תגובות.

חוברת זו מופצת חינם בכדי לזכות את הרבים.
רוצה לקרוא בישוב הדעת? תוכל לקחתה לביתך

נשמח אם תתרום להוצאות ההדפסה וההפצה,
בסכום של 5 עד 10 ₪,
ב"נדירים פלוס" קופת "השתדלות" שע"י "זכות אבות"

קראת את כל החוברת?
שים לב לסקר ולהגרלה בעמ' 48.

הסכמה מהגאון הגדול רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

ראש ישיבת "יד אהרן"

י"ב מנ"א פ"א

אנחנו חיים בדור שיש בעיה גדולה, איך אברכים יכולים לחתן את הבנות שלהם.

לפי הנהוג היום הורי הבת צריכים להתחייב על סכום גדול שאין להם, ולפי הנהוג בחור טוב לא מוכן לשמוע על הצעה שאין בה התחייבות לסכום גדול. והמצב הזה גורם לקשיים גדולים אצל ההורים שצריכים לגלגל חובות. ואם יש כמה בנות זה גורם מצב שכמעט בלתי אפשרי לעמוד בזה.

והרבה פעמים לא יכולים לעמוד בהתחייבויות שלהם, שזה גורם עוד בעיות קשות.

ויש עוד דבר, שבחורים חושבים שכדי שיוכלו ללמוד אחרי החתונה צריכים לקבל סידור טוב. אבל לא יודעים, שאפשר להתגבר על קשיים כספיים, אבל אם אין שלום בית זה מפריע הרבה יותר להיות שקוע בלימוד. ויש הרבה בנות טובות שההורים שלהן לא יכולים להתחייב, אבל הן בנות חשובות שיש להן היכולת למסור עצמן למען הלימוד של בעליהן, ויחיו בשלום בית אמיתי. והרבה פעמים הורים שיש להם יכולת – הבת לא כל כך חשובה, ויש סכנה שלא יהיה שלום בית. והרבה פעמים אם האשה היא בת של אברך הוא לא יכול לעמוד בהתחייבות שלו.

הגיע אלי קונטרס מאת הרה"ג ר'... שליט"א, שכבר יצא שמו מהרבה ספרים שכתב, והקונטרס מנתח בשכל ישר, וניתוח נכון של המציאות של ימינו. וישר כח גדול להרב המהביר.

ותפילתנו הוא שיתחיל הענינים לזוז לכיוון אחר, וכמו שמציעים בקונטרס. וכל ההתחלות קשות, וצריכים הרבה ס"ד לזה.

המצפה לישועת ה' כהרף עין

יהושע אייכנשטיין

הקדמה

קונטרס קטן זה פונה אליך, בחור הישיבה המתעלה בתורה ויראת שמים, ומגיע בקרוב לפרק נישואין.

הקונטרס פותח סוגיה כאובה הכרוכה בהקמת הבית החדש שבדרךך להקים בעז"ה, ומציף אותה על פני השטח, מתוך הבנה שהפיתרון מצוי בידך ובידי חבריך.

אם אתה מעוניין לבחור את בחירותיך בחיים מתוך מודעות להשלכותיהם; ואם אתה מסוגל לפתוח סוגיות שלא מקובל להעמיק בהן; ואם אתה חפץ לעשות את הטוב ביותר בעבורך, בלי שיקולים זרים –

הקונטרס הזה עשוי לסייע בידך רבות.

מטרתו של הקונטרס היא להציג לפניך תמונה מלאה על מסלול החיים שאתה מתחיל לצעוד בו בקרוב, להציג לפניך את ההשלכות של בחירותיך – על עצמך, על זוגתך לעתיד, ועל הורייך והוריה.

בתקופה הקרובה, אתה תיכנס בעז"ה למהלך חיים שבו **אתה הוא הבחור**, אתה הוא המחליט, אתה הוא הקובע – **ואתה הוא גם זה שמשלם את המחירים על הבחירות שלך**.

ולשם כך, בכדי לבחור נכון, בחירות שתעזורנה לך בחיים ולא חלילה להיפך – עליך לדעת את הפרטים, להקיף את התמונה, ולבחור מתוך מודעות, מתוך דעת, מתוך שקלול של כל הפרטים.

אם אתה מאלה שאינם אוהבים לחשוב בצורה עצמאית – יתכן שלא תאהב את התכנים של החוברת. יתכן שתניח אותה מידך בעמוד השני או השלישי ותגיד: "מה הוא רוצה, הרי כולם עושים כך". ואם כך – אולי כדאי שתניח אותה מידך כבר עכשיו.

אבל אם אתה בחור חושב, המעוניין לברר דברים בצורה יסודית ולמדנית, ולגשת להחלטות של החיים מתוך התבוננות מושכלת – סביר להניח שתזדהה עמוקות עם חלק נכבד מהדברים, ותפיק מהם תועלת רבה.

התועלת שתפיק תהיה בעבורך, יותר מאשר בעבור כל אדם אחר בעולם.

אתה עומד לבנות בית, וליצור קשר עמוק עם בת זוג, ואתה רוצה שהקשר יתנהל כראוי, ללא עכירות, ללא טעויות, ללא משקעים, ללא מחויבויות מכבידות, ללא לחצים סמויים המרחפים באויר.

והדרך המוצעת בקונטרס זה – "הדרך לבניית בית בישראל" – יכולה לסייע בידך להגשמת רצונך, בסייעתא דשמיא.

תוכן העניינים

פרק א: "ההורים יתנו דירה" – האומנם?.....7

- 7 האם קל לקנות דירה?
- 7 תיאור המצב בשטח
- 8 למה החובות גורמים?
- 8 דוגמה מוחשית

פרק ב: תשובות לשאלה "למה דורשים".....10

- 10 "יש ניסים" – האומנם?
- 10 מכתבי ראשי הישיבות
- 11 האם גדולי ישראל מעודדים את הדרישות?
- 14 האם יש כאן מחלוקת גדו"י?

פרק ג: האם יש להורים יכולת בחירה.....16

- 16 "הוא לא היה חייב לקחת אותי"
- 17 גם אתה תיתן!
- 17 האם מגיע לי כסף על השטייגען?

פרק ד: היכולות של ההורים.....19

- 19 טעם של דאגה כלכלית
- 19 עול ההשתדלות
- 20 "אבא ואמא – כל יכולים"

פרק ה: מחירים שאתה תשלם.....22

- 22 סכנה לשלום הבית
- 23 מחויבות לשווער – מזיקה מאוד
- 24 חודש אחרי החתונה
- 24 הסתבכות עם הרעיה
- 26 מצפון זועק ללא רחם

פרק ו: הפן הכלכלי של המערכת..... 27

- 27 סיכון לנפילה כלכלית
- 28 אחוזים נרחבים של נפילות
- 28 מה תעשה אם השווער יפסיק לשלם
- 29 איך יוצרים מצב שההתחייבות לא נמצאת בסיכון?
- 29 עצמאות כלכלית

פרק ז: מה עושים תכל'ס..... 31

- 31 שתי אופציות
- 33 ההורים מלווים לזוג
- 34 אתה תקבע את חיך
- 36 ומה נגיד לחברים?

פרק ח: חיפוש דירה זולה..... 37

- 38 מרכז מול פריפריה
- 38 שקופים
- 39 ידידי, צריכים אותך!
- 39 התייבשות
- 40 מצוקת השטעלעס – חוסר עשיה
- 41 איפה יש יותר עבודה?
- 41 "אף אחד לא שאל אותי"

עדויות מהשטח..... 43

למעשה..... 49

פרק א

"ההורים יתנו דירה" – האומנם?

בציבור הליטאי מקובל שכאשר זוג מתחתן, עיקר העול לקניית הדירה מוטל על כתפי הורי הבת. אתה, כבחור טוב שהשקיע כמה שנים בלימוד ורוצה להמשיך לעשות זאת, מעוניין שאבי הכלה ישלם את עיקר הדירה. אתה רוצה להמשיך ללמוד, ללא טירדה של משכנתא ענקית.

למה אתה רוצה שזה מה שיקרה?

כי לשלם בעצמך על דירה זו משימה בלתי אפשרית. מאיפה יהיה לך כסף? אתה הרי לא רוצה לצאת לעבוד.

ואילו השווער – יש לו כסף. הרי הוא כבר בן חמישים, והוא בטוח יסתדר. גם אם כרגע אין לו את הסכום הגדול הדרוש – הוא יודע לגלגל, לקחת משכנתא, לנהל את העסק איכשהו. תהיה לו סייעתא דשמיא.

האם קל לקנות דירה?

נעצור לרגע ונשאל בכנות, עם יד על הלב: האם לדעתך יהיה קשה לשווער שלך העתידי לשלם את הדירה שלך – או לא?

יש בחורי ישיבות הסבורים שלא קשה לו. כך אמר לי פעם בחור בשידוכים: **"מה, אתה מכיר מישהו שקשה לו לשלם דירה?"...**

ובכן, מהיכרות עם השטח – **יהיה לו קשה מאוד מאוד.**

לאף אחד אין חצי מיליון ₪ בכספת. מה כן? איך בכל אופן מתחייבים? אולי, למשל, יש לו דירה שהוא מתגורר בה והוא לוקח עליה משכנתא (כלומר – הלוואה בנקאית בסכום גדול, עם ריבית גבוהה כמובן, שממשכנת את הדירה שלו), או שהוא מגלגל גמחי"ם שונים, הלוואות עומדות מחברים, וכדומה.

תיאור המצב בשטח

אמרנו "גלגול גמחי"ם". מה מקופל במלים הללו?

כל הלוואה דורשת פרוצדורה, החתמת ערבים, השפלות, אי נעימויות (להחתים חבר על ערבות על הלוואה גדולה – זה לבקש טובה גדולה, ולמי נעים לבקש טובות?) סירובים וכדומה.

ועיקר העיקרים – **זה דורש להחזיר**. ולהחזיר חובות בסדר גודל כזה כשההכנסות לא מתחילות לגרד את התחתית של הצרכים – זו בעיה. בעיה קשה.

אז נכון, השווער הוא אדם בוגר ומנוסה, לא איש צעיר בתחילת דרכו. אבל עם זאת, כאשר מדובר על חובות בסדר גודל של מיליוני שקלים (אשתך היא לא הבת היחידה, אל תשכח) – זה לא עוזר לו שהוא מנוסה. זה לפעמים הר בלתי עביר.

ההחזרים החודשיים לגמחי"ם ולבנקים עלולים להסתכם באלפי שקלים מידי חודש בחודשו. ניתן לנקוב בממוצע של תשלומים של **15,000 ₪ לחודש, למשך עשרות שנים**. יחד עם זה הוא צריך לפרנס משפחה גדולה: להאכיל את כולם יום יום ובשבתות וחגים, לקנות ביגוד ולשלם שכר לימוד לילדים מתבגרים, והסכומים הולכים וגדלים.

למה החובות גורמים?

רוב מוחלט של ההורים נכנסים לחובות דמיוניים בלי שום בסיס להחזיר. המציאות מוכיחה שחלק מההורים קורסים תחת הנטל, חלקם מתים בגיל צעיר, וחלקם מפתחים מחלות קשות שונות הנובעות מלחץ (סרטן, לב, סוכר, דיכאון קליני).

אבל נניח כרגע לזה, ונדבר על ההורים שמצליחים להגיע בריאים לגיל שבעים, ואיכשהו גם להחזיר את הכל. יש הורים רבים שבגיל זה מסיימים איכשהו עם החובות. כאן צריך לבדוק – איך הם מגיעים עד הגיל הזה? האם מסלול החיים שלהם בשנים הללו הוא מסלול בריא, נורמלי?

החל מגיל ארבעים פלוס עד גיל קרוב לשבעים – ההורים סוחבים על הגב חובות בסדר גודל מטורף. החובות הללו מטרידים אותם ונוטלים את שלוות רוחם, לפעמים הם נוטלים מהם את היכולת ללמוד כראוי, ולפעמים הם פוגעים בשלום הבית או בשמחת החיים.

אין מילה אחרת להגיד את זה, ושום מכבסת מילים לא תשנה את המציאות: **רוב מוחלט של ההורים כורעים, פיזית או רגשית, תחת הנטל, בכדי שילדיהם תהיינה דירות למגורים.**

אנשים לא עומדים בזה. רבים מהמחנכים מעידים שהורים המשיאים ילדים אינם פנויים להשקיע בילדיהם שבבית. עול ההתחייבויות מכריע אותם, סוחט את לשד עצמותיהם.

דוגמה מוחשית

לא מובן לך? נסה להרגיש את זה קצת על בשרך:

קח על עצמך התחייבות קטנה של 20,000 ₪ (שזה 1/25 מהסכום המקובל להתחייב עבור חתן), ותתחייב להחזיר אותה בתשלומים של 1200 ₪ לחודש.

איך זה מרגיש? נורא ואיום.

אז נכון, יש חילוק: לך אין הכנסות, ולחמיק העתידי יש. אבל, כמו שמקובל להגיד אצלנו "זה חילוק שלא מחלק": גם לחמיק אין הכנסות בגובה כזה שמאפשר לו להחזיר את החובות. אז מה ההבדל אם אין הכנסות בכלל, או שיש הכנסות אבל הן לא מספיקות לעמידה בהתחייבות?

חמש מאות אלף ₪ כפול ארבע-חמש בנות – זה מתקרב לשלשה מיליון ₪. זה סדר הגודל של החובות של אדם **שגובה ההכנסות החודשי שלו ושל אשתו – במצב טוב – הוא 13,000 ₪. נניח.** שים לב, שגם אם הוא ישעבד את כל ההכנסות שלו לפירעון החובות, בלי להוציא שקל עבור מחיה – הוא יזדקק לעשרים שנה!

אתה שם לב לצורת החיים המטורפת?

זה מה שגורם לאנשים רבים מגיל ארבעים וחמש פלוס להרגיש חנוקים, להרגיש קבורים תחת הר.

בינתיים לא אמרנו כלום על עצם הדבר, האם הוא ראוי או לא, האם זה רצון השם, וכן האם זה משתלם לך אישית. רק נתנו **תמונה אמיתית של המציאות, בגודל טבעי, בלי לטשטש.**

האם המטרה היא ליצור לך יסורי מצפון? אין ענין בזה. בינינו, אתה לא אשם. מי לא יקח חצי מיליון ₪ אם יציעו לו זאת על מגש של כסף?

אבל המטרה היא בהחלט **להביט בעיניים פקוחות על מה שקורה כאן. אדם בוגר צריך לקחת אחריות על מה שהוא עושה, וגם על מה שנעשה בשמו ובשותפותו.** גם אם לא אתה דורש את הכספים, וההורים שלך הם אלה שמנהלים את השידוכים – את המציאות צריך לדעת.

חכה רגע, אל תעבור לפרק הבא.

נסה לחשוב מה אתה עונה על הכאב – העובדתי לחלוטין – שהובע בפרק הזה. האם לדעתך אולי כן יש מקום להצדיק את המוסכמה הזו?

ניסחת שתיים שלש תשובות מניחות את הדעת? אתה מוזמן לדפדף.

פרק ב

תשובות לשאלה "למה דורשים"

"יש ניסים" – האומנם?

אחת הטענות הנפוצות הינה האמירה המקובלת: "עובדה, להרבה אנשים יש ניסים". זה נכון. הורים מתחייבים על דירות, ופעמים רבות מצליחים לעמוד בהתחייבותם.

ברם יש לדעת, שאמנם אין ספק שיש ניסים, אבל כמו כן **יש גם הרבה מקרים שאין ניסים**. ניתן לשאול את גבאי קופות הצדקה ולגלות כמה קריסות כלכליות ונפשיות התרחשו, ומתרחשות כל הזמן, בעקבות נישואי ילדים. לפעמים ניתן לקרוא עלוני צדקה שכותבים זאת במפורש: האיש השיא ילדים עד שהגיע לקריסה מוחלטת: לקה בליבו, לקה במחלה קשה, וכו'.

הגאון הגדול רבי עזריאל אוירבך שליט"א, רבו של "ועד הרבנים", אמר פעם שתשעים אחוז ממקרי הקריסה המגיעים לפתחם – הם תוצאה של נישואי ילדים.

אז אמנם יש כאלה שזוכים לניסים, אבל לצידם יש גם כאלה שעוברים שבעת מדורי גיהנום.

מכתבי ראשי הישיבות

כך כותבים ראשי הישיבות וגדולי ישראל שליט"א (במכתב משנת תשפ"ב):
"ואמנם הרבה פעמים רואים בזה סייעתא והשגחה למעלה מדרך הטבע. אך עם כל זה **רוב הציבור נאנקים מאוד תחת העול**, ובהרבה מקרים אף אינם מצליחים לעמוד בתשלומי החובות".

וכך הם כתבו בשנים עברו (כשערך הדירות היה שליש מערכן היום):

עול הוצאות הדיור ושאר צרכי הנישואין כבד מנשוא. ההורים עם כל רצונם הטוב אינם יכולים לשאת בעול הכבד. לצערנו הדברים מגיעים קרוב לפקוח נפש, ולעתים לכדי פקוח נפש ממש. כל המתבונן בדברים חרד מלראות עד היכן הדברים מגיעים.

על מכתב זה חתמו מרן הגרי"ש אלישיב, הגראי"ל שטיינמן, הגרמ"י ליפקוביץ', הגרש"ז ברוידא, הגר"נ קרליץ והגרמ"ש שפירא.

וכך הם חזרו וכתבו בשנת תשע"א:

עול החובות העצום הנגרם עקב קניית דירות לבניהם ולבנותיהם בהגיע עת דודים, המעיק על גופם ונפשם מאוד מאוד, ופעמים הרבה אית ביה סכנה ממש תרתי משמע, וכבר נודע לכל כי באו מים עד נפש ועד בכלל רחמ"ל וד"ל.

גם כאן חתומים מרנן הגרי"ש אלישיב, הגרמ"י ליפקוביץ', הגר"נ קרליץ, הגר"ד יפה, הגר"ח"פ שיינברג, הגר"י שיינר, ויבלחט"א הגרי"ג אדלשטיין, הגרמ"ה הירש, ועוד עשרות מגדולי התורה וראשי הישיבות.

בקצרה: אין בסיס עובדתי להנחה ש"בסוף כולם זוכים לניסים". פשוט לא נכון, עובדתית. **קול הזעקה הבוקעת מהשטח מבצבץ היטב מבין מילותיהם הכאובות של גדולי ישראל הנושאים במשא העם.**

האם גדולי ישראל מעודדים את הדרישות?

טענה נוספת שכיחה ונפוצה בפי רבים היא, ששיטת דרישת הדירות מאת ההורים יסודתה בהררי קודש, ונקבעה על ידי מרן החזון איש זצ"ל.

מקורה של השמועה הזו אינו ברור כלל. אין על זה סימן ב"חזון איש", וגם לא איגרת ב"אמונה וביטחון". זהו בסך הכל סיפור מפי השמועה. הכלל הוא ש"אין למדין הלכה מפי מעשה", ובוודאי שלא בנושא זה, שדיני נפשות כרוכים בו. אבל בכדי לברר באמת מה דעת התורה בענין יש לשאול את גדולי ישראל. ציטטנו לעיל חלקים ממכתביהם, הבה נלמד אותם בשלמות.

מכתב גדולי ישראל משנת תש"ס, הלא המה: מרנן הגרי"ש, הגראי"ל שטינמן, הגרמ"י ליפקוביץ', הגרש"ז ברוידא, הגר"נ קרליץ, והגרמ"ש שפירא, זצלה"ה:

עול הוצאות הדיור ושאר צרכי הנישואין כבד מנשוא. ההורים עם כל רצונם הטוב אינם יכולים לשאת בעול הכבד. לצערנו הדברים מגיעים קרוב לפקוח נפש, ולעתים לכדי פקוח נפש ממש. כל המתבונן בדברים חרד מלראות עד היכן הדברים מגיעים. לכן חובה למצוא את הדרך להקל ולצמצם את העול הזה.

ראשית דבר יש לדעת, כי בית של תורה מושתת על הבסיס של פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה וכו' ובתורה אתה עמל. ענין זה מחייב הסתפקות במועט. כמו כן חובה להעמיד הבית על יסוד כבוד ההורים משני הצדדים, וכ"ש שלא לצערם ולדחקם.

גם להורים שיחי' העומדים מצד בניהם נ"י יש להזכיר, כי אחד מעיקרי החיוב של בין אדם לחברו מובא בדברי הרמב"ם בפרק ה' מהל' דעות

הלכה י"ג שכתב וז"ל "ולא יצר לאדם בחייו", כלומר יש להימנע מלגרום צער לחברו בכל אופן שהוא, וכ"ש שאין לדחוקו.

איסור זה קיים גם בנוגע למשא ומתן בענייני שידוכים, כי לפעמים בעת מו"מ הנ"ל גורמים לשני צער ודוחק, ויש שע"כ מתחייב מה שאין לו, בלי יכולת לקיים דבריו.

החלטנו לפנות ולבקש מהצבור כדלקמן:

א. באופן כללי לחסוך בהוצאות החתונה ולהימנע ממותרות. ב. במשא ומתן בנושא שידוכים ראוי ששני הצדדים יתחייבו שוה בשוה. ושום צד לא יתבע יותר ממה שהוא עצמו מתחייב. ג. הצדדים יסתפקו בקניית דירות זולות, שעלותו כיום - כפי שנמסר ע"י מומחים - כתשעים עד תשעים וחמשה אלף דולר, ולא להתחייב מעבר לכך.

להלן מכתב כל גדולי ישראל משנת תשע"א, הלא המה: מרן הגרי"ש אלישיב, הגרמ"י ליפקוביץ', הגר"נ קרליץ, הגר"ד יפה, הגר"ח פ' שיינברג, הגר"י שיינר, ויבלחט"א הגרי"ג אדלשטיין, הגרמ"ה הירש, ועוד עשרות מגדולי התורה וראשי הישיבות:

לצמצם מעל שכמם את עול החובות העצום הנגרם עקב קניית דירות לבניהם ולבנותיהם בהגיע עת דודים, המעיק על גופם ונפשם מאוד מאוד, ופעמים הרבה אית ביה סכנה ממש תרתי משמע, וכבר נודע לכל כי באו מים עד נפש ועד בכלל רחמ"ל וד"ל.

ואי לזאת חובת השעה לעשות תיקון גדול ורוח והצלה ליהודים בעת הזאת, לגבש את אחב"י אשר בכל עיר ועיר אשר אין ביכולתם לעמוד בעול הנורא הזה, לקנות דירות לבניהם ולבנותיהם אך ורק במקומות התורה הזולים בצפון ובדרום.

ולהסתפק במועט ולהקל את העול הנורא הרובץ על ההורים והמחותנים עד כמה שאפשר. ומן היושר והראוי להשתדל ביתר שאת לעת הזאת שהדוחק שורר אצל הכול, שהורי הבנות לא יתחייבו יותר מ180 אלף ש"ח והורי הבנים לא יתחייבו יותר מ100 אלף ש"ח עבור הוצאות הדירה. וכמו כן יש להשתדל ביתר שאת שלא לדרוש מהמחותן לחרוג מהסכום הנ"ל.

מרן הגר"ל שטיינמן זצוק"ל:

"נשאל רבנו (מרן הגר"ל שטיינמן זצוקללה"ה) ע"י מג"ש בישיבה, על בחור מאד טוב שנמצא בתקופת השידוכין, ושואל כמה כסף לדרוש מהורי הבחורה, השיב רבנו "רחמנות עליהם, כמה יש להם", חזר ושאל האם שימתין עד שיגיע שידוך עם כסף, הגיב רבנו "וכי מתחתנים עם הכסף? הנה יעקב אבינו, וכי יש טוב ממנו, האם הוא ביקש כסף?" שוב שאלו לרבנו וכי תאמרו מה נאכל, איך יהי חתונה ודירה וכו', השיב "מי שיש לו בטחון אין לו בעיה. צריך בטחון". (ספר כאיל תערוג עמ' נד).

הוי עובדא שאברך שאל את מרן הגר"ל שטיינמן זצוק"ל כי בנו הת"ח הגיע לפרקו, כמה ממון מותר לו לדרוש עבורו. אמר לו רבנו "הרי רצונך במחות בן תורה, ואם כן מסתמא אינו גביר ואין לו מה לתת. אל תדרשו זה מזה, והקב"ה יהיה בעזרכם." (ספר מאחורי הפרגוד עמ' 292).

מרן הגר"ב זילבר זצ"ל:

"ובקלות אפשר לעבור על "ארור מקלה אביו ואמו". ואם הי' העת והעט בידי הייתי צריך להאריך בבעיה כאובה זו, וזה בודאי מהגורמים העיקרים שבן דוד לא בא וכו'. ואולי גם בגלל זה הרבה פעמים אנו רואים מה שאין הזיווג עולה יפה, ולפעמים אין מצליחים וכו'" (אז נדברו, ט, נא)

מרן הגר"י שיינר זצ"ל:

"איך בן תורה אמיתי יכול להתאכזר לדרוש מחמיו סכומים אגדיים? מי שעושה כן יש לפקפק על מידת יושרו ואמונתו!!" "הציבור נהיה עקום לגמרי בענין זה. המצב זועק עד לב השמים".

מרן הגר"ר נתן צבי פינקל זצ"ל:

"כיום כל אחד צריך לחתן את עצמו!! ובפרט בזמננו שגובל בפיקוח נפש ממש, ולא להכביד על ההורים. ומובטחני שע"י זה יזכו לסייעתא דשמיא מיוחדת, וכפי שראיתי בעיני בחוש".

מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א:

"ההתחייבויות של ההורים המה חורבן הדור לצערנו. לדעתי מוכרחים להפסיק זאת כליל, ואין היא דרכה של תורה להפיל על ההורים עול כספי כה כבד. הדברים הרי לפעמים בגדר של פיקוח נפש ממש. הרי יש הוצאות מרובות דיים בעת שמחת הנישואין, והתחייבות מינימאלית

עבור הדירה עצמה מב' הצדדים, שגם לזה נצרך סייעתא דשמיא והשפעה מיוחדת מן השמים. וגם אם קשה לגור בריחוק מקום מההורים, אבל האיך ניתן לעומת זאת להפיל על ההורים היקרים מחירים כה גבוהים ומפולפלים?"

מרן הגרמ"ה הירש שליט"א:

"אין שום מקור וסברא ומסורת בעולם שהורי הבנות צריכים לתת יותר מהורי הבנים".

מרן הגר"ד כהן שליט"א:

"המצב נורא ואיום. אי אפשר לחשוב מה יהיה כאן הלאה".

וכשנשאל: הלא יש מעשה ידוע שהיה גביר שרצה לתרום לכל האברכים בכולל פוניבז' מעל גיל שבעים לכסות את חובותיהם, והתברר שכולם כבר גמרו לשלם הכל? השיב:

"זה היה פעם, כשהדירות היו זולות. היום זה לא ככה".

עד כאן הציטוטים.

ובקצרה: גדולי ישראל אומרים שלא יעלה על הדעת שרצון ה' הוא שאדם יהרוס את חייו כדי להבטיח לילדיו קורת גג, אפילו כאשר המטרה היא שהבן יוכל לשבת ללמוד בכולל.

זה כמו להחזיק כולל על חובות, ולקחת הלואות בסדר גודל ענק שאי אפשר לעמוד בהן, בלי לנסוע לחו"ל ובלי לגייס נדיבים. רק לגלגל ולגלגל ולקוות שה' יעזור.

האם יש גדול בישראל אחד שמוכן לאשר להחזיק כולל כזה?

גם החזקת תורה צריכה להיעשות בתבונה, עם תכנית כלשהיא.

האם יש כאן מחלוקת גדו"י?

אין להכחיש שבעבר היתה רוח כללית של עידוד התופעה, הן מצד ראשי הישיבות (ויש אומרים גם מצד החזון איש, כפי שהוזכר), והן מצד הציבור הרחב. אבל חלו שינויים רבים בתחום:

א. המשפחות גדלו מאוד. בעבר היו ילדים בודדים לכל זוג, והיה ניתן יותר לעמוד בהתחייבות ללא חנק כלכלי. כיום במשפחה רגילה יש ארבע / חמש בנות, וזה הופך את כל הסיפור ללא הגיוני.

ב. היוקר האמיר בטריוף. קניית דירה היום הינה סיפור יקר בלי שום השוואה לעבר. דירה בבני ברק בשיכון ויז'ניץ עלתה לפני שלשים שנה בערך 60,000 דולר. והיום?

ג. ההורים עצמם חסרי יכולת כלכלית. בעבר ההורים עבדו והחתן ישב ולמד. היה להם יותר כסף. כיום, הורי הבנות עצמם תלמידי חכמים ושקועים בלימוד לא פחות מחתניהם... הפרוטות הדלות שהם משתכרים יחד עם נשותיהם, מספיקות בקושי לקיום השוטף, ותו לא.

פרק ג

האם יש להורים יכולת בחירה

"הוא לא היה חייב לקחת אותי"

ישנם בחורים הטוענים:

השווער שלי יכול לקחת בחור פחות מוצלח ממני. אם הוא בחר לפנות דווקא לישיבה שלי ולחפש את המותג הנוצץ – בעיה שלו. כך כתב לי בחור:

אני חייב לומר שאני מאוד מבין את החברים שלי שהתעקשו על סכום מסוים.

ומדוע? כי כמו כל דבר בעולם המחיר נמדד לפי ביקוש והיצע. כך ממחירי הדירות ועד מלפפונים בשוק, וממילא כשבחור מגיע לשידוכים אין שום סיבה שלא יגש להצעות הגדולות יותר. מה תאמר? אבל השווער קורס כלכלית? אולי גם פיזית? ניתן לומר שבהרבה מקרים זה נגרם מכך שהוא חיפש חתן נוצץ במיוחד, בשביל ה"מותג" והכבוד...

בעיני היה נכון לשאול את השווער הזה מה הוא היה מעדיף: בחור נוצץ משיבה חשובה אבל לא מאוד מתמיד וירא שמים... או בחור ירא שמים ומענטש אבל הוא לא יודע לומר 'קצות' בתנועות ידיים מתאימות... אחרי שהתשובה ברורה אין לו אלא להלין על עצמו..

עד כאן דבריו של אותו בחור, המשקפים מחשבות של בחורים רבים.

ובכן, זה היה יכול להיות משכנע אם זה היה נכון. אילו היה מבחר, והיתה אפשרות להשיא את הבת לבחור טוב וירא שמים ובריא בגופו ונפשו מבלי להתחייב על דירה – אזי מי שבחר בבחור מהשורה הראשונה זו בעיה שלו.

אבל מה לעשות שהמציאות רחוקה מלהיות כפי שהוא מתאר אותה. גם בלי לחפש את הבחור המרשים, שגם נראה טוב בבית הכנסת וגם יודע לומר חבורה טובה כשצריך – אין אפשרות לחתן את הבת עם בחור טוב, ירא שמים ובריא בנפשו, בלי להתחייב סכומים בלתי אפשריים.

בכדי להשיג חתן בריא בנפשו וירא שמים, מוכרחים להתחייב על כמה מאות אלפי ₪.

האם השווער עושה זאת בשביל כבוד?

בשביל להשיג כבוד – השווער לא צריך את החתן הצעיר שלו, שפעמים רבות לא מגיע לקרסוליו בלימוד. בסכומים שהוא מתחייב לחתניו הוא יכול היה להקים ישיבה ולהיות ראש ישיבה בעצמו. הסיבה שהוא נותן כסף לדירה היא רק בשביל להשיא את בתו לאדם כשר ובן תורה. זה כל מה שהוא רוצה.

גם אם הוא ניגש מלכתחילה להצעות טובות יותר מהממוצע, לבחורים מתמידים ולמדנים, לרוב זה משום שיש לו בת איכותית, והוא רוצה שהיא תינשא לבן תורה המתאים לה. לכן הוא מתחייב. הוא לא רוצה שבתו המוכשרת תינשא לבחור שלא מתאים לרמתה. זה ממש לא בשביל כבוד, אלא בשביל צורך חיוני.

אין בחירה במצב הזה, חד משמעית. אף אחד לא רוצה להתחייב, רק אנשים עשירים, שהם בודדים במחוזותינו. רוב אלה שמתחייבים על דירה למחצה ולשליש, עושים זאת רק משום שזו הברירה הפחות גרועה.

גם אתה תיתן!

נחדד את התמונה: הורי הבנות נותנים דירות רק משום שהם רוצים לראות את בתם נשואה לאברך ירא שמים. זה הכל. כל אדם בריא בנפשו שיש לו בת – כולל אתה עצמך בעוד כעשרים שנה בעז"ה – "לוקה" בתסמין הזה.

השיטה שההורים נותנים – עומדת להפיל גם אותך לבור ללא תחתית, בעוד עשרים שנה. גם אם תחליט שאתה לא מחפש את החתן הפצצה של עולם הישיבות – זה לא יעזור לך כלום. תתכונן!

אז למעשה בחור ישיבה בדרך כלל אינו דורש, ממש לא. בסך הכל מציעים לו והוא לוקח. מה רוצים ממנו, שלא יקח? ובכן, באמת אי אפשר לבוא אליו בטענות. אבל אפשר בהחלט לחדד לו את המודעות: הציעו לך כי לא היתה ברירה, אבל תדע שבאמת השווער שלך לא בחר את זה. זו המוסכמה והוא חייב לעמוד בה כי הוא רוצה שבתו תתחתן.

ולמעשה כרגע הוא נחנק עול תחת מימוש ההצעה שלו.

האם מגיע לי כסף על השטייגען?

ישנם בחורים שטוענים שמגיע להם דירה מצד ההיגיון. בסך הכל הם עשו שטייגען כמה שנים בישיבה, ולא היה להם קל. השווער מקבל מוצר טוב – שישלם! זה הוגן בהחלט!

אבל באמת יש מקום לשאול להיפך: לא רק השווער מקבל חתן טוב, גם החתן מקבל אשה טובה! גם הוא צריך לשלם, למה לא? למה בכדי לזכות בחתן טוב שיודע ללמוד

יש היגיון לשלם כסף, ואילו בכדי שאדם יזכה לשאת אשה טובה, בת תלמיד חכם – אין היגיון לשלם כסף?

כך הוא לשון הגמ' פסחים מט.: "תנו רבנן: לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם". אותה גמרא שאומרת למכור הכל בשביל חתן ת"ח, אומרת ג"כ למכור הכל בשביל בת ת"ח, עזר כנגדו.

והדברים פשוטים: אשה טובה זה דבר המבסס את כל החיים, הרוחניים והגשמיים. אשה טובה מסייעת לבעלה לבנות את האישיות, מולידה עבורו ילדים, מגדלת אותם לתורה, מטפחת לו את הבית, מבשלת לו אוכל, ובזמננו - בדרך כלל גם מפרנסת אותו. אשה טובה זה מוצר נפלא!

ולמי יש לשלם על המוצר הזה? למי שגידל אותו. השווער גידל עבור חתנו במשך עשרים שנה במסירות עצומה ילדה קטנה שהפכה לנערה ולאשה צעירה, והאשה הזו עומדת לימין החתן כל החיים מעתה ועד עולם. האם לא מגיע לשווער כסף על זה?

הבה נבדוק: מה השווער מקבל מהחתן? בעל טוב עבור הבת שלו. הוא אוהב את בתו, והוא מקבל בשבילה בעל שיקים איתה בית של תורה. זה בהחלט דבר נשגב מאוד.

אבל בחשבון פשוט – החתן מקבל מהשווער הרבה יותר ממה שהשווער מקבל ממנו. הוא מקבל אשה טובה, לא לבן שלו אלא לעצמו! הוא מקבל את כל הסייעתא לגדול בתורה וביראת שמים, בשמחת חיים ובכל המעלות. "כל השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה בלא טובה בלא שמחה, בלא חומה ובלא תורה" (יבמות סב.; ע"ש).

אילו החתן היה הופך להיות עבד נרצע לשווער, והשווער בעצם היה קונה אותו – בהחלט יש לדון שמחיר עלות של בחור טוב נע סביבות מאות אלפי שקלים. אבל מאחר שהחתן לא נהיה נכס של השווער בשום צד וצורה, והוא בסך הכל מקים בית משותף עם בתו, שמעתה והלאה תהיה אשתו ותהיה עזר כנגדו – כל הטיעון בנוסח "אני שוה 800,000 ₪" הינו מוטעה מיסודו.

פרק ד

היכולות של ההורים

יתכן שהדברים האמורים עד כאן, בדבר הקושי הנורא של ההורים לתת דירות, נשמעים קצת תלושים מהמציאות לחלק מהבחורים הקוראים.

יש לחדד שתי נקודות הגורמות לכך, ולהראות את שורש הטעות:

טעם של דאגה כלכלית

בחורי ישיבות רבים אינם מכירים את הטעם של עול כלכלי, של דאגה כלכלית. על גבו של בחור ישיבה רגיל מעולם לא היה מונח עול פרנסה. הוא לא יודע מה פשר הדבר לעמוד ב-18 לחודש מול חשבון הוצאות שעומד להפיל אותו לבור, ואין לו שום כיוון מאיפה להשיג את הכסף הדרוש.

מי שלא חווה דברים בעצמו – לא יכול להבין אותם!

כל בחור ישיבה צריך להבין שכסף הוא דבר הכרחי בחיים, ויש לו תכונה מעצבנת מאוד: קשה להשיג אותו. כל שקל דורש עבודה, ועבודה קשה. האדם לעמל יולד.

עול ההשתדלות

יטענו הטוענים: רגע, אבל פרנסה משמים, ומי שמקבל עול תורה הקב"ה פוטר אותו מעול הפרנסה!

ובכן, אמנם המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול דרך ארץ, אבל בדרך כלל צריך גם השתדלות עבור כסף, אנחנו לא בדרגת רשב"י שפטורים מהשתדלות. הרי זו הסיבה שנשותינו עובדות, או לפחות מחפשות עבודה. הרי כל בחור שניגש לשידוכים רוצה שלבחורה תהיה תעודה מקצועית מכובדת, ועדיף גם עבודה ביד. לא כן? כלומר, שהוא מבין באופן פשוט שהוא חייב גם להשתדל.

פרנסה משמים וכל העבודה זה בסך הכל השתדלות. אבל בלי השתדלות אין כסף. זו הגזרה: "בזיעת אפך תאכל לחם".

חשוב מאוד שכל בחור יבין זאת, ולא רק בשביל שלא ידרוש מחמיו כסף שאין לו, אלא בראש ובראשונה בשביל שלום הבית שלו.

יועץ נישואין מומחה סיפר, שבעיות רבות בשלום בית נוצרות מכך שהאשה עובדת ומתאמצת בשביל הכסף, והבעל הצעיר לא מעריך זאת, כי הוא מעולם לא נכנס לעולם הפרנסה בעצמו. הוא לא למד מקצוע ועשה מבחנים שנים ארוכות, לא

התכונן לראיון עבודה ומעולם לא הלך אליו, ובוודאי שלא קיבל תשובה שלילית, ועיקר העיקרים – הוא לא התאמץ להתייצב כל יום בשמונה אפס אפס. ממילא הוא מרגיש שהכסף מגיע איכשהו לבד. הוא לא מרגיש מה אשתו עוברת בשביל הכסף.

הצורך להכיר את העולם, הצורך להבין כמה הכסף קשה להשגה – חשוב מאוד, לא רק בשביל הנושא שבו אנו עוסקים, אלא גם בשביל שלום הבית. ולעניננו –

ב"ה אתה גדל בחממה של עולם הישיבות, וכתוצאה מכך אתה מכיר את העולם מצידו הפחות מחייב, אתה חי יותר את ההתמודדויות הפנימיות, הרוחניות. ואין לך היכרות עם ההתמודדויות הארציות הפשוטות.

ומשכך, אולי אתה לא מבין מה פירוש הדבר שחמ"ך התחייב עבורך סכום של מאות אלפי שקלים. אתה מסתכל על זה מבחוץ וחושב "אם הוא התחייב הוא כנראה יכול להסתדר".

וזה לא כך!

"אבא ואמא – כל יכולים"

נקודה נוספת הגורמת לתחושה ש"בסוף השווער יסתדר" הינה – מבט של ילדים על הורים.

במדור "רשות הרבים" ב'יתד נאמן' ניתן למצוא לפעמים מכתבים הקוראים לזוגות צעירים להפנות את מעשר הכספים שלהם להוריהם הקורסים. נשים לב לגודל האבסורד: ההורים שחוחים מהעול הכבד של ההתחייבות עבור הדירה של הזוג, והזוג לא חושב בעצמו על הרעיון שהוא צריך לתת להם את המעשר כספים שהוא מפריש בלאו הכי, בשביל לעזור להם לקנות דירה, הדירה שבה הם עצמם גרים!

מהיכן צומחת מציאות כזו?

זה לא רוע, חלילה. זו תבנית חשיבתית הבנויה כך: א. לאבא ואמא תמיד בסוף יש כסף. ב. לאבא ואמא יש אחריות על כל החיים שלנו. ג. ממילא מגיעה המסקנה: אבא ואמא הם אלה שקונים דירה עבור הילדים. ומשכך – באופן טבעי הם גם משלמים בעצמם את הדירה, וזו בעיה שלהם. מה, רגע, יכול להיות שקשה להם? אהה, אז צריך לעזור להם, אופס, איך לא חשבנו על זה...

אתה כבר בחור בוגר, וכדאי שתדע: לא, לא תמיד אבא ואמא מסתדרים. גם אם הם מסתירים ממך דברים – זה לא אומר שהדברים הללו לא קיימים. המצוקה קיימת, והיא קשה וחונקת, גם אם לא משתפים אותך בה.

ואם עיניים פקוחות לך, ולב מרגיש פועם בך – פקח עיניים ושים לב מה קורה מסביבך. מאוד מהר תגלה את הלחץ והדחק הנורא.

פרק ה

המחירים שאתה תשלם

דיברנו עד כאן מצד הטוב והישר, מצד חתירה לנקודה הפנימית ובירור מה רצון ה'.

אבל הבה נעזוב לרגע את נקודת המבט הזו, ונדבר מנקודת מבט של כדאיות.

בא בחור וטוען: הבנתי שזו נורמה לא ראויה. אבל עזוב, לא אני המצאתי את הגלגל. כולם נותנים, וכולם לוקחים. תכל'ס אני צריך דירה, ואין לי 800,000 ₪ מיותרים. אחרי החתונה אני אצטרך לשלם את הדירה, וכל שקל שלא אקבל מהשווער ישוב עלי ויטרוף לי את השלווה. מהצד השני עומד אדם ומוכן לתת. שיתן! מה אני יכול לעשות? אין לי את היכולת לסבול כל החיים רק בשביל איזשהו אידיאל!

הבה נברר האם באמת העיסקה הזאת של קבלת דירה מהשווער היא עיסקה משתלמת **עבורך**.

כאן יש ללבן את הנושא מכמה פנים:

א. מצד שלום בית.

ב. מצד תחושת מחויבות לשווער.

ג. מצד כדאיות כלכלית.

ראשית נבדוק את הנושא של שלום בית.

סכנה לשלום הבית

קבלת סכום עצום מהשווער היא מתכון בטוח לבעיות.

מדוע?

משום שאשתך הצעירה היא לא רק האשה שלך, היא גם בת אוהבת ומסורה להורים שלה. אם ההורים שלה בלחץ כלכלי – זה מעיק עליה. אם היא מרגישה שאין להם כסף, והם טובעים בחובות וחיים בלחץ קשה, רק בגלל שהיא קיבלה מהם יחד איתך כמה מאות אלפי ₪ - זה יושב לה על המצפון. היא מרגישה שיש כאן עוול, ושהיא בעצם זו שגורמת צער להוריה. מה שנכון, בסופו של דבר.

ואיך הצער נגרם? בגלל שזה היה התנאי לנישואין איתך.

בחשבון פשוט, זה לא תורם לשלום בית, בלשון המעטה. גם אם זה לא נושא למריבות, כי בני הזוג חיים יפה מאוד ביחד, עדיין זה בהחלט יושב במעמקי הלב,

מדגדג ומנקר. ואם יש כעסים ועוגמות נפש למיניהם מפעם לפעם, כמו אצל כל בני זוג, הכאב הזה עלול להטות את התמונה, ולגרום לכעס וצער עמוק בין הבעל לאשה. אם אשתך אינה הצעירה ביותר בבית, אזי אביה ממשיך להשיא את ילדיו, ולאט לאט הוא הולך וקורס, והמשכנתא שלך ממשיכה לצאת מחשבון הבנק שלו. איך אשתך תרגיש?

מחויבות לשווער – מזיקה מאוד

נעבור לדון בנושא מבחינה נוספת: תחושת המחויבות לשווער.

בדרך כלל חתן ושווער לא מתנהלים באותו ראש. יש פער גילאים שעושה את שלו, בדרך כלל יש גם פערי מנטליות הנובעים משינוי הדורות, וסתם כך יש פערים באופי של אנשים, בתחביבים שלהם, בצורת עבודת השם שלהם ובכל אורח חייהם.

הפערים הללו מהווים אתגר לכל חתן צעיר. יש לחץ סמוי מהשווער, ולפעמים גם תחושת ביקורת סמויה. כל חתן רוצה שהשווער שלו יהיה מרוצה ממנו, אך לא תמיד זה תקווה זו מתגשמת. בדרך כלל יש פערים ויש אכזבות הדדיות.

הדבר מהווה אתגר גם כלפי השווער וגם כלפי הרעיה. הרי היא לא רק אשה שלך אלא גם בת שלו, ואם יש ביניכם איזשהו מתח או אכזבה הדדית – זה מלחיץ אותה.

הדבר הכי בריא לבניית הבית הוא – ההבנה שלא נורא אם השווער לא מרוצה. אין מה לעשות. התחתנו, ויש לנו את החיים שלנו. כלומר, בוודאי אני מכבד אותו ורוצה שיהיה לו כמה שיותר טוב, אבל בסופו של דבר החיים שלנו הם שלנו בלבד, וכל אדם צריך לחיות את חייו כפי הבנתו.

במה דברים אמורים? כאשר אין ברקע חצי מיליון ₪. אם באמת כשהתחתנו קיבלנו סיוע התחלתי מההורים, ומשם והלאה התחלנו לבסס את חיינו בצורה עצמאית – הרבה יותר קל להרגיש בנוח מול השווער. נכון, הוא אבא של אשתי, והוא עזר לנו הרבה, אבל סוף כל סוף עכשיו אנחנו חיים את החיים של עצמנו, ועומדים על רגלים עצמאיות. אתה, החתן, מרגיש רגוע כלפי עצמך שאתה שונה ממנו, וכשאתה רגוע – זה משליך על כל המערכת. אשתך רגועה, וגם השווער יקבל אתכם כמות שאתם, בסופו של דבר.

אבל אם השווער מגלגל ערב וערב ומשלם חודש חודש את החובות האסטרנומיים שהוא לקח על עצמו כדי לשלם את הדירה שלך – זה משבש את כל המערכת.

התחושה הפנימית כבר לא נותנת לך להרגיש כל כך חלק ורגוע עם העובדה שהוא לא מרוצה ממך. כי לפי ההיגיון יש לו זכות טענה רצינית ומשמעותית: בשביל מה שילמתי לך כל כך הרבה? כדי שתיקח את הכסף ותעשה מה שאתה רוצה?

פעמים רבות מאוד מספרים אנשים, שהם יושבים בכולל במסגרת שלא מתאימה להם, ומתגוררים במקומות שאינם בנויים לאופי שלהם, רק מסיבה אחת: השווער שילם להם סכום משמעותי, ואין להם יכולת לעשות נגד רצונו.

לא חבל למכור את עצמך ואת חירותך בשביל סכום כסף, גדול ככל שיהיה?
האם החירות הפנימית והאפשרות לנהל את החיים לפי הבנתך יחד עם אשתך – לא שווים את הסכום הזה?

חודש אחרי החתונה...

אתה כיום בחור ישיבה, אבל תנסה קצת להיכנס לסיטואציה של זוג צעיר. נניח שאשתך מרוויחה סכום יפה מאוד כל חודש, ואתם רוצים לצאת לנופש. שיהיה לך ברור, שאם קיבלת מהשווער סכום גדול ש"יושב עליו" – הוא צריך להיות מלאך כדי לא לחשוב: מה קורה כאן? רמת החיים שלהם גבוהה יותר ממני, למה שאני אממן להם את הדירה והם יסעו לנופש? איפה הצדק?

כך יהיה גם כשתקנה רכב (אם תקנה), וגם כשתעשה ברית קצת מעבר למינימום, וגם כשתרהט את הסלון. בדרך כלל זוגות צעירים חיים ברמת חיים גבוהה יותר מההורים שלהם, ואם ההורים החנוקים מממנים את הדירה בעוד הזוג חי בנעימים – זה מפוצץ.

אולי יהיו יחידים שיקראו את השורות האחרונות ויאמרו לעצמם: אין בעיה, אני לא אפול במלכודת הזאת. אני אנהל את חיי בראש שלי, איך שאני מבין.

ובכן – אם אתה בעל מידות טובות, וכנראה אתה כזה, כמו רוב בחורי הישיבות – דע לך מראש שבסופו של דבר לא תהיה מסוגל להשתיק את קול המצפון השפוי שבך.

הסתבכות עם הרעיה

כל מה שכתבנו עד עכשיו, עדיין לא נוגע בליבת הבעיה. בעיה קשה, שהיא נחלת חלקם של זוגות רבים: לחץ מצד האשה.

נסה רגע להיכנס לתחושה של רעייתך, כשהיא רואה את אביה מתאמץ בצורה על אנושית להשיא אותה ולמצוא לה בעל מוצלח. מה היא מרגישה לנוכח מאמציו?

אגלה לך: היא מרגישה רגשות אשמה, שבגללה אבא שלה נחנק. זו המציאות. בדרך כלל בנות מאוד מודעות למצב הכלכלי בבית, כי הן לא נמצאות בפנימיה, וקשה להסתיר מהן דברים. היא רואה את הדאגה של אביה, את הקמטים החדשים ואת השערות הלבנות. בפרט אם היא לא בת ראשונה. והיא יודעת היטב מה הסיבה לדאגה: **היא.** היא יודעת היטב מה אביה עובר ברגעים אלה ממש – בגללה.

רגשות האשמה מעיקים על מצפונה. איך היא מתמודדת איתם?

היא מסבירה לעצמה שאבא שלה עושה זאת מרצון, כי הוא רוצה חתן תלמיד חכם שלומד ברצינות. כך היא מרגיעה את עצמה חלקית, שיש כאן איזו הצדקה. בסך הכל הוא רצה את זה.

עכשיו שים לב לאיזה בוך נכנסת: **השטייגטן שלך משמש עבורה הצדקה ליסורי המצפון שלה מול אבא שלה.** אם אתה לומד טוב – יש לה הרגעה מסוימת, אבל אם אתה לא ממש הולך לפי הכללים של השווער – אשתך מתייסרת ביסורי מצפון קשים, עם תוספת קלה של האשמה כלפיה.

ומה קורה אם כעבור תקופה קצרה (או ארוכה) מהחתונה – יש לך פחות חשק ללמוד, כפי שקורה לאברכים רבים בשלב זה או אחר?

המצפון שלה תוקף אותה ללא רחם: **"אבא קורע את עצמו, כמעט מקבל התקף לב, בלי שום הצדקה. הוא עשה את זה כדי שיוסי ילמד, ויוסי לא לומד. גם כשהוא לומד, הוא לומד הרבה פחות מאבא..."**

ההרגשה שלה קשה מנשוא, וזה יצא על הראש שלך, באחריות מלאה!

אלו לא תיאוריות, אלא עובדות. אתה הוא זה שבשבילו שילמו את החצי מיליון, ואתה הוא זה שבגללו אבא שלה נחנק, ואתה הוא זה שלומד פחות טוב.

מכתב שהתקבל לאחרונה:

קראתי את החוברת, ומי יתן לי אבר כיונה ואעופה להפיץ אותה לכל בחור ישיבה בארץ ישראל. ליבי שותת דם ממש בימים אלו, כאשר אחותי הצעירה אשר מתגוררת בבני ברק עומדת לפרק את ביתה לאחר כמה שנים "טובות" עם ילדים בבית, [שידוך שאני דחפתי אליו], כבת אשר אוהבת את אביה הדגול וראתה בצערו העמוק לאחר האכזבה העצומה שבעלה החתן המופלא שהיה מוכר לפני החתונה כבחור משכמו ומעלה יצא לעבוד, בעוד אביה הראש כולל מגלגל את התחייבות של למעלה מ־450,000 ₪, ולמרות שאני לא מאשים אותו, כי תכל"ס הוא לא היה יכול ללמוד, למעשה זה מה שיצר את הסדק הראשוני [אני כותב מידיעה], שלאחריו הסדק

התרחב עוד ועוד, עד כי... אל תחשוב שזה סיפור מוזר, אני מכיר הרבה כאלה. חבל על דאבדין ומשתכחין טובא.

אולי הדוגמה קיצונית קצת? אולי, ואולי לא. אבל גם אם לא מגיעים לגירושין ח"ו, מגיעים בהחלט לכאבי לב עמוקים ביותר, שמזיקים קשות לשלום הבית. אלו עובדות בדוקות, למרבה הצער.

שים לב שאתה לא אשם בכלום, אבל אתה נפלת למערכת שבנויה מיסודה בצורה מעוותת. לעיוותים יש מחירים כבדים, גם כשאתה לא אשם.

מצפון זועק ללא רחם

אי אפשר שלא לדבר על הפן הנוסף: מה אנחנו עושים להורים שלנו.

אנחנו בעצם מטילים עליהם עול כלכלי כבד, בשנים המבוגרות של החיים, בשלב שבו הם רוצים קצת לנוח ולראות נחת.

האם זה מגיע להם?

האם מגיע לאדם שבסך הכל רוצה לראות נחת – לסבול כל כך קשה למשך שנים ארוכות?

האם לכך התכוון הקב"ה באמרו "כבד את אביך ואת אמך"?

תתאר לעצמך שרח"ל השווער שלך קורס למול עיניך. תתאר לעצמך שהוא מאבד את שמחת החיים, שהוא מזדקן מוקדם, שהוא נכנס לדיכאון, שהוא לוקה בסרטן, שהוא נהיה חולה סוכר, שהוא מקבל התקף לב, ששלום הבית שלו מתערער, או שהוא מאבד את היכולת להשקיע בילדים הנוספים.

זה קורה, אל נעצום עיניים. אי אפשר לטאטא את זה מתחת לשטיח. אסור לטאטא את זה. הרב מונק, מנכ"ל בית חם, מעיד על זה בקולו. אנשי מקצוע נוספים אומרים זאת גלויות. מחנכים ותיקים מספרים על כך בכאב שותת.

תוכל לישון בלילה אם חלילה זה יקרה אצלכם?

פרק ו

הפן הכלכלי של המערכת

סיכון לנפילה כלכלית

דובר עד כאן על הפן הנפשי, על כל השלכותיו. מכאן והלאה נדבר על הפן הכלכלי: אנשי המקצוע הנמצאים בשטח טוענים, שבמצב שנוצר כיום מתברר יותר ויותר שדרישה כספית גבוהה היא צעד עם סיכון כלכלי. **רבים מאוד מההורים לא עומדים בהתחייבות!**

בעבר הלא רחוק קניית הדירה היתה נעשית כמעט בצמוד לאירוסין. הזוג הטרי היה הולך למשרד מכירות כלשהוא, וקונה דירה מיידית. כיום, שוק הנדל"ן לזוגות צעירים השתנה מאוד. רבים קונים דירה להשקעה, רבים מתחבטים היכן כדאי להשקיע, וכו'. עקב ריבוי האפשרויות מחד גיסא וחוסר הזמינות של הדירות מאידך גיסא, נוצרה נורמה שבדרך כלל הזוג מתחתן ונוסע על המגרש, ורק אחרי תקופה קצרה או ארוכה הוא ניגש לקנות דירה. או אז הוא פונה להורים, שפעמים רבות כבר עסוקים עם נישואי הילד הבא, ומזכיר בעדינות את ההתחייבות.

אין הורים שלא **רוצים** לעמוד בהתחייבות, אבל יש הורים רבים שלא **יכולים** לעמוד בהתחייבות!

תתאר לעצמך את עצמך במצב דומה:

חיתנת בת, הזוג הצעיר סועד על שולחןך בשבתות, אתה רווה נחת, ואחרי שנה אתה כבר עסוק בילדה הבאה. אתה מכניס גם אותה לחופה, טובע בחובות, ופתאום מקבל טלפון מהבת הגדולה שהם רוצים דירה. אין לך עכשיו שישים ריבוא ש, גם אם אתה רוצה מאוד.

מה תעשה עכשיו?

אולי תמכור את הכליה שלך?

בלית ברירה אתה תבקש ארכה. "חכו, רק נגמור לחתן את שושי". והארכה נמשכת, ולא נוצר לך פתאום כסף משומקום. החתן שלך אולי יזכיר לאשתו בבית לדבר איתך שוב, והבת תרים טלפון כשכולה מלאה אי נעימות. אתה תשמע את הלחץ מבעד לקוים, ותרוץ להשיג הלוואות כדי שלא ייהרס שם השלום בית.

וכלנו יודעים כמה קשה להשיג הלוואות... וה"חכו רגע" מתמשך עד אין קץ.

אחוזים נרחבים של נפילות

זה מה שקורה במקרים רבים: ההורים לא מצליחים לעמוד בהתחייבותם. בבירור שערכנו עם אנשי מקצוע התברר שזו תופעה רחבת היקף, באחוזים אדירים!

גם כאשר קונים כבר דירה, והזוג אפילו נכנס כבר לגור בה – עדיין קיים סיכון לקריסה בהמשך. לפעמים קונים דירה במרכז על סמך ההתחייבות, והזוג לוקח על עצמו גם כן משכנתא ענקית והחזרי חובות לגמחי"ם לכל הכיוונים, ואז, כאשר השווער קורס ולא מצליח לשלם את חלקו הכביר – העול נופל על כתפי הזוג, שגם ככה נחנק עם תשלומי משכנתא עצומים כל חודש.

וכאן יש לדעת כלל פשוט, בדוק ומוכח מהמציאות:

ככל שההתחייבות גדולה יותר – כך גדול יותר הסיכון שהיא לא תמומש!

יש תחושה כאילו אם הצליחו להוציא התחייבות מההורים במעמד הווארט – הזוג מסודר כלכלית. זה לא נכון. ההתחייבות הזאת היא לא צ'ק מר' שלמה רכניץ. היא מילה של אברך ותו לא.

להתחייבות הזו אין ערבות בנקאית, והמתחייבים עצמם אינם אנשים עשירים, והם סומכים על הנס. לפי כל פרמטר הגיוני זה נחשב ל"התחייבות כתובה על קרח".

ההורים עושים כל שביכולתם לעמוד במילה שלהם, אבל רבים מהם לא מצליחים, פשוט מאוד. זה לא בידם!

מה תעשה אם השווער יפסיק לשלם

כאשר השווער לא מצליח לשלם, במקרים רבים שלום הבית מתערער משמעותית. החתן הטרי לא מצליח להתאפק והוא מבטא באזני אשתו את טענותיו על הוריה. היא מנסה להגן עליהם, והוא מתרעם עליה, והיא כועסת עליו על כך שהוא דורש הון תועפות מההורים שלה כשהיא יודעת שאין להם. לפעמים גם ההורים שלו מתערבים, ונוצר ענן עכור של מריבה סמיכה.

יש מקרים, גם הם לא מעטים, שהבית הטרי מתפרק בעקבות הסיפור. אבל גם אם לא מגיעים למצבים כאלה, אין ספק שזו אי נעימות קשה המשאירה משקעים רבים.

לא מדובר על סיפורים נדירים, אלא על עשרות אחוזים, ללא גוזמא (יש יועצי משכנתאות הטוענים שמדובר על שישים או שמונים אחוז!!), שמבטיחים ולא מצליחים לעמוד בהתחייבות.

מבדיקה שערכנו בשטח, לא בבנקים אלא בכוללים לצעירים, גילינו שאכן זה כך. זו תופעה בעלת ממדים נרחבים, של אברכים צעירים שגילו כמה שנים אחרי החתונה שהשווער לא מתכוון לשלם להם על דירה, כי הוא לא יכול.

בכולל ענק ומפורסם בעיר חרדית מרכזית יש קבוצה גדולה של אברכים שבורי לב, ששנים ספורות לאחר החתונה מצאו את עצמם מול שוקת שבורה, ללא מימוש ההתחייבות. הם דואגים מהעתיד הכלכלי, הם מרגישים מרומים, והם כועסים על נשותיהם, למרות שהן לא אשמות בכלום.

תעצור לרגע ותנסה לדמיין שזה קורה לך, ויודגש: זה יכול מאוד מאוד לקרות לך. הגיע העשרים לחודש, המשכנתא חזרה, והבנק מתקשר אליכם לדרוש את הפירעון. מה אתה עושה עכשיו?

מתקשר לשווער? מבקש מאשתך להתקשר אליו?

נניח שהתקשרתם, השווער מתנצל ומכניס את הכסף (לך הוא לא מספר שהוא רץ לגמ"ח בשביל התשלום הזה, והחתים ערבים, ועשו לו פרצופים, ונוספו לו עוד שלש שערות לבנות). עובר עוד חודש ושוב המשכנתא חוזרת. ושוב טלפון, והפעם הכסף נכנס רק אחרי שבועיים. ואז מגיע החודש השלישי, ושוב הבנק מתקשר. שלש פעמים זה כבר חזקה, ואתה מבין שהשווער איבד את יכולת הפירעון.

מה אתה עושה עכשיו?

איך יוצרים מצב שההתחייבות לא נמצאת בסיכון?

לאחר שהצגנו את הבעיה של חוסר עמידה בהתחייבות – נבין כמה לא כדאי מלכתחילה לקבל התחייבות גדולה. משתי סיבות:

א. כאשר ההתחייבות היא גבוהה – עלולים לאבד אותה לחלוטין. ואילו כאשר היא נמוכה משמעותית – קיים סיכוי גדול שיעמדו בה. הרבה יותר קל לעמוד בהתחייבות קטנה מאשר בהתחייבות ענקית.

ב. כאשר הולכים מלכתחילה על כיוון של דירות זולות – גם ההשתתפות העצמית של הזוג בדירה של עצמם נמוכה יותר, וכך, גם במקרה שפתאום השווער יפסיק לשלם את המשכנתא – הבור לא יהיה כל כך עמוק, הזוג יצליח לסגור את הפערים בעצמו, והסיכון לנפילה כלכלית יהיה נמוך באופן משמעותי.

עצמאות כלכלית

נסיים את הדברים בנושא הכדאיות הכלכלית בנקודה נוספת:

המציאות מוכיחה שזוג שמקבל פחות בהתחלה – לומד לבסס את עצמו יותר טוב בהמשך. איך מבינים זאת?

פשוט. השיטה הכי טובה ללמוד שחיה היא לקפוץ למים. מי שנכנס למים חייב לשחות, אין לו ברירה. מי שנכנס למים עם גלגל הצלה – לא יודע מה לעשות כאשר הוא נדרש לעזוב את הגלגל.

זוגות צעירים שנאלצו להתמודד עם רכישת דירה – למדו איך מסתדרים, איך משיגים משכנתא, איך קונים דירה נורמלית במחיר טוב, למדו לגדול. במציאות רבים מהם מצליחים די מהר לשפר את הדיור, וחלקם אפילו קונים דירות להשקעה. לעומת זאת זוגות שנעזרו בתחילה בהורים – לא למדו את המלאכה ולא הצליחו להתקדם כלכלית. אולי דירה יש להם, אבל יכולת כלכלית – ממש לא.

פרק ז

מה עושים תכל'ס

נניח שהשתכנעת.

קראת את הדברים והבנת שהשווער שלך לעתיד הולך לקבל על עצמו עול מחניק למשך שלשים שנה רק כדי שתסכים לשאת את בתו לאשה. הגעת למסקנה שזה לא הוגן כלפיו. הגעת למסקנה שזה גם לא משתלם לך, מכמה סיבות: א. שמא הוא חלילה יפול כלכלית, והעול העצום יפול עליך. ב. שמא הוא חלילה יקרוס פיזית או נפשית, והדבר יגרום לבעיה בינך לבין אשתך. ולא פחות מכך – בינך לבין הקב"ה. ג. גם אם הכל יתנהל כשורה – אתה הולך להשתעבד לו כל החיים בגלל החוב העצום של הכסף שהוא הניח עליך.

השתכנעת. תכל'ס, אתה מתחיל מחר שידוכים. הולך לשנות משהו?

אתה הולך להודיע לאבא ואמא "לא לדרוש עבורי כסף"?

יתכן מאוד שאתה ממש לא רוצה לבקש כסף, אבל אתה נקרע בלבטים.

מדוע?

תן לי לדבר בשמך:

מה האופציה השניה?

לא לקחת כסף?

איך אתה רוצה שאני אקנה דירה לבד, כשאני אברך ואשתי עדיין לא עובדת?

כולם סביבי יקבלו דירה, ורק אני אגור כל חיי בשכירות?

שתי אופציות

ובכן, כאן נציע פיתרון מעשי לחלוטין, שיאפשר גם לא ליפול על ההורים בצורה חונקת כל כך, וגם ללכת על כיוון של קניית דירה בצורה עצמאית.

נדגיש מראש: הכיוון הזה ידרוש ממך מאמץ כלכלי מסוים, כבד קצת אבל אפשרי בהחלט. אתה תשקיע מאמץ כספי מסוים, אבל תרוויח מכל הכיוונים:

תרוויח שלא תחנוק בן אדם;

תרוויח אשה שמחה ונאמנת לך בכל ליבה;

תרוויח שווער ושוויגער מסורים ומלאים הכרת הטוב;

תרוויח שאף אחד לא ישב לך על הראש;

תרוויח שתלמד לנהל את החיים לבד, ובהמשך הדבר יסייע לך להתבסס כלכלית פי כמה מאשר חצי הדירה שתקבל;

ותרוויח – וזה העיקר – למצוא חן בעיני ה' ולזכות למנה גדושה של סייעתא דשמיא. כי כך כותב הרמ"א (אה"ע סימן ב סעיף א): "הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר, וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון, אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליחו".

והמציאות מוכיחה, מסיפורים בלי סוף, שההתחייבות של הרמ"א עובדת בשטח!

תכל"ס, מה ההצעה?

אז ככה:

דירה במרכז עולה בממוצע בין מיליון ומאתיים אלף ₪ (אחרי כל הרעיונות של טאבו משותף וכדומה) למיליון וחצי. התשלום על הדירה בדרך כלל מתבצע על ידי תשלום הון ראשוני גדול, ולקיחת משכנתא ענקית.

איך משלמים משכנתא ענקית? חלק נכבד ההורים משלמים, וחלק נכבד נוסף משלם הזוג בעצמו, אם הרעיה עובדת בעבודה מכניסה.

פעמים רבות האשה משיגה עבודה עם משכורת מכובדת מאוד, יותר משל ההורים שלה, והזוג יכול לעמוד בהחזרים גדולים מאוד. אולי יש צורך במאמץ, אבל זה בהחלט אפשרי.

אם כך – למה הזוג לא משלם בעצמו? כי כשהם התחתנו והיו זו"צ בתחילת דרכו הם עדיין לא היו מבוססים, ועדיין לא קפצו למים העמוקים. הם פחדו להתחייב, וגם ההורים (של החתן) פחדו לחייב אותם. הם העדיפו להשתמש בשיטה הישנה והמוכרת מגיל אפס – אבא ואמא ישלמו, והם כבר יסתדרו בסוף.

ולכן, מה שקורה הוא כך: לזוג הצעיר יש אפשרות לשלם על חלק נכבד מאוד מהדירה בהמשך הדרך, אבל אין לו אפשרות לקחת אחריות מראש כשהוא בתחילת הדרך, ואילו להורים הבוגרים והמנוסים יש יכולת מסוימת לקחת אחריות ולגלגל כספים, אבל אין להם אפשרות לשלם, כפי המתואר בחוברת זו, וכפי שזועקת המציאות באותיות של דם.

¹ ראה בסוף הקונטרס.

יש אפשרות לעשות הפרדה, ולתת לכל אחד לבצע את החלק שלו: ההורים יקחו את האחריות והגלגול, והזוג יקח את רוב העול של התשלום עצמו!

ההורים מלווים לזוג

איך עושים זאת?

נדבר במספרים: אתה כחתן מקבל הצעה של חצי מיליון ₪. אתה מודיע מראש לשווער העתידי שאינך מעוניין בחצי מיליון ₪ מתנה, אלא חלק נכבד מתוכו הלוואה, נניח 300,000 ₪.

השווער שלך נותן לקניית הדירה 200,000 ₪ מכספו, ועוד 300,000 ₪ הוא מלווה לכם.

ההלוואה לא תהיה ישירות מהשווער אליך, כדי לא ליצור אי נעימויות בהחזרים, אלא דרך גמ"ח: הוא יפקיד בגמ"ח 300,000, והגמ"ח ילווה לך אותם לצורך רכישת הדירה. אתה תחזיר לגמ"ח את ההלוואה לשיעורין, והגמ"ח יעביר את הכסף מיידית להורים. בשנים הראשונות ההחזרים יהיו קטנים, ובשנים הבאות ההחזרים יהיו גדולים יותר, כפי שייקבע ע"י ההורים מראש, בשיתוף בני הזוג.

לצורך מימוש מוצלח של התכנית לטובת כל הצדדים, יועמד יועץ כלכלי מומחה שיתן יעוץ מותאם לפי היכולות של כל זוג (המקצוע שהבת למדה, הצפי של קצב החזרי החובות, אפשרויות הרכישה במחירים מותאמים ליכולת הכלכלית, וכדומה) ולפי היכולות של ההורים.

בעצם מה שקרה כאן הוא שהשווער נטל על עצמו את עול הגלגול של הכסף. אתה לא צריך לדאוג לסכום עצום לפי שהתחלת להתבסס, יש לך את הזמן שלך למצוא עבודה נורמלית לאשתך ולהתבסס כלכלית, כפי שכל זוג עושה זאת בשנים הראשונות, ורק אז להתחיל לשלם.

בצורה כזו תשתחרר מעול המחויבות העמוקה לשווער, כי הוא בסך הכל הלווה לך כסף, ותו לא. אתה לא יושב עליו ולא יונק את חלבו ודמו.

בצורה כזו קיימים כמעט כל הסיכויים שהוא יעמוד בהתחייבויותיו, כי יש לו אופק. הוא לא יאבד את שמחת החיים, ולא יקרוס לתוך עצמו מול עיניך ועיני אשתך הרואות וכלות.

היוזמה זכתה לעידודם הנלהב של גדולי ישראל וראשי הישיבות (ראה מכתב בסוף החוברת). בימים אלה היא מתפרסמת בעולם הישיבות, ובמקביל בריכוזי האברכים. היא נקראת בשם "הטוב והישר", כשמה כן היא.

סקר עומק בדק את נכונות הציבור לשתף פעולה עם הרעיון, ומסקנותיו היו חד משמעיות: **50% מהציבור תומכים בתוכנית, ו 25% נוספים סבורים שיש מקום לשקול את הרעיון בחיוב.**

הסברא אומרת שהתמיכה הציבורית תגרום לרעיון לצבור תאוצה במשך תקופה קצרה בעז"ה, וכך נגיע למצב שבו "הטוב והישר" יהיה אופציה מקובלת ונפוצה, שתעלה על שולחנם של כל מחותנים המנהלים משא ומתן לקראת סגירת שידוך.

הבחורים הראשונים שיקבלו אותה על עצמם – הם אלה שיצילו את הדור, וכל ההמשך יזקף לזכותם!

דורות של תלמידי חכמים שלא ייאלצו לסגור את הגמרא בגיל ארבעים;

דורות של משפחות שלמות שלא תקרוסנה בחוסר אונים;

דורות של בנות נפלאות שלא תתעגנה למשך שנים על לא עוול בכפן;

אלפי, ואולי מאות אלפי בני אדם שלא ילקו בליבם, שלא יחלו במחלות שונות הנובעות מלחץ, שלא יאבדו את שמחת החיים ואת שלום הבית, שלא יאבדו את הכח לחנך את ילדיהם הצעירים, ובקצרה: שימשיכו לחיות.

אתה תקבע את חיך

וכאן - הכדור בהחלט נמצא בידיך שלך!

כשאתה ניגש לשידוכים, ראשית כל **אל תעצום עיניים ואל תיתן להוביל אותך.**

בסופו של דבר אתה הוא זה שמקבל את הדירה מהשווער, ואתה הוא זה שנושא בתוצאות ההחלטה שלך, לטוב ולמוטב, בזה ובבא. החיים שלך הם שלך, ואתה צריך לנהל אותם. אתה כבר אדם בוגר.

אם השווער שלך יקרוס חלילה, או לא יעמוד בהחזרים, או אשתך תיקח קשה את הדעיכה של הוריה – זו תהיה ההתמודדות שלך, לא של הורייך ולא של אף אחד אחר. ואם חלילה השווער שלך יביט עליך בעין עקומה עם דרישות וציפיות בעקבות הכסף שקיבלת – גם זו תהיה ההתמודדות שלך בלבד. **רק אתה תשלם את המחירים, לא אף אחד אחר.**

מי שדוחף אותך עכשיו לקחת כסף מהשווער – אם זה חבר שלך, או גיסך, או מי שלא יהיה – לא יעמוד לימינך בעת ההתמודדות עצמה. עליך לזכור זאת.

אם בעקבות קריאת החוברת הגעת למסקנה שאתה לא רוצה להכביד את עולך על השווער, ולא רוצה את עולו הכבד של השווער על ראשך – בידך לשנות זאת. בידך

להודיע להוריך שאתה מעוניין לקבל את הסכום לדירה, את כולו או את חלקו, דרך "הטוב והישר".

אתה עומד להקים בית בישראל. אתה אדם בוגר, והחיים שלך הופכים להיות עצמאיים. אתה צריך לקבל החלטה כיצד לנהל אותם. **ההחלטה צריכה להיות שלך.**

מסתבר שאתה נמצא בתחרות סמויה מול חבריך הבחורים, מי יזכה לשידוך הכי נוצץ, הכי יוקרתי והכי עשיר. לקבל דירה זה לקבל אישור שאתה שווה, שאתה שייך לליגה א'.

אבל תחשוב קדימה, תחשוב על חיך האמיתיים שיתחילו עוד מעט, על כך שאתה עומד לבנות את חיך עם אשה לצידך, ובבית פנימה - אין שום תועלת לרושם הנוצץ שיש לך בחוץ. בבית צריך לבנות משהו אמיתי.

חיי נישואין הם לא יציאה לטיול. הם עבודת חיים. חיים של השקעה, של בניית האישיות וזיכרון המידות, של התחשבות בלתי פוסקת ושל יציאה מבועת ה"אני". מי שמשקיע - מגיע אל האושר הצרוף.

אין דבר שיותר משמעותי לחיים מאשר אשה טובה. ואשה טובה לא מקבלים, אלא מייצרים. אשה נהיית טובה כאשר הבעל הוא טוב.

אתה יוצא לעבודת החיים. ועליך לבחור את המסלול שבו תצעד.

אם אתה רוצה לא להיות מחויב כל חיך לשווער, אם אתה לא רוצה שאשתך תאשים אותך בסתר ליבה בדעיכתם של הוריה, אם אתה רוצה לבנות את עצמך בצורה כלכלית עצמאית, אם אתה מעוניין לבנות את מידותיך הטובות ולהתקדם ברוחניות, ואם אתה רוצה סייעתא דשמיא על כל צעד ושעל - יש לך רק דרך אחת: להתחיל את החיים בצורה ישרה.

אם תשען על הקב"ה מתוך ענווה, ותיגש לבניית ביתך מתוך אמונה - אתה תראה שהחיים שלך יהיו ברמה אחרת לגמרי. הוא ילווה אותך בדרכך ויעזור לך הרבה יותר ממה שאתה חולם.

החבורת הזו נכתבה מתוך הכרת השטח, היא לא אוסף תיאוריות אלא עובדות. אנשים מתמוטטים בגלל הדירות שהם נותנים. לשום אדם בעולם, כמעט, אין כסף לתת דירות למספר בנות. שאף אחד לא יספר סיפורים.

תחשוב כמה יקל עליך למצוא אשה טובה כאשר תוריד את הרף של הדרישות הכספיות. הדרישה הכספית הגבוהה היא אבן נגף בפני בחורות נפלאות, שכל אחת

מהן יכולה לעשות את בעלה למאושר באדם, אבל מה היא יכולה לעשות שאבא שלה אינו מיליונר?

תחשוב לכמה סייעתא דשמיא תזכה כאשר תוותר על הדרישה הכספית הגבוהה. ותחשוב איזה יחס נפלא תקבל מאשתך, מחמיך וחמותך, שיודעים שאתה בחור טוב, ויכולת לקחת מהם כסף, ובחרת שלא לעשות זאת כדי לא לגרום לדעיכתם.

ומה נגיד לחברים?

מה עושים עם "מה יאמרו"?

השאלה הזו היא שאלה קשה מאוד. אין לזלזל בה.

ובכן, תוכל להסתיר זאת. תוכל לקבל סכום הגון של חצי מיליון ₪, אף אחד לא אמור לדעת שזה עובר דרך "הטוב והישר". לכולם תספר שקיבלת חצי מיליון, ורק אתה ואשתך תדעו שחלק נכבד מאוד מהסכום הוא הלוואה.

ואולי אפשר להציע, שאם אתה קצת יותר אמיץ ובנוי היטב – תוכל לשווק את זה בצורה המוצלחת ביותר. אם תציג את עצמך כבחור הגון, שאיכפת לו על השווער שלו, ורואה משהו מעבר למטר הקרוב אליו – אין ספק שתתקבל בהערכה כנה בקרב חבריך, ואף תגרום לאחרים ללכת בעקבותיך.

והקב"ה ישלם לך ביד רחבה – בשלום בית, בהצלחה כללית, בסייעתא דשמיא אמיתית. כי הוא משלם בדברים האמיתיים והמשמעותיים של החיים.

פרק ח

חיפוש דירה זולה

שאלה שנשאלה מפי אברך צעיר:

"בעצם הפיתרון של גדולי ישראל הוא פיתרון מצוין מבחינה רעיונית, אבל בוא נדבר למעשה: תשים לב כמה כסף אני אצטרך לשלם. נניח קנינו דירה במרכז במיליון מאתיים. קיבלנו 600 אלף מההורים משני הצדדים ולקחנו משכנתא של שש מאות על עצמנו. אנחנו משלמים כל חודש 3000 למשכנתא. אתה רוצה שאני אוסיף לזה עוד אלפיים ₪ לגמ"ח? אין מצב!"

ובכן, ראשית כל – זה לא נכון. לא תמיד "אין מצב". אם אשתך עובדת בעבודה מכובדת מאוד – יש מצב בהחלט לשלם. היכולות הכלכליות שלכם לא פחותות משל השווער.

אבל מה קורה אם לא התחתנת עם הייטקיסטית או אדריכלית מבוקשת²? מה עושים אם בכל אופן ההכנסה לא מספיקה בשביל להתחייב על משכנתא דמיונית?

כאן מגיע בעצם השלב השני של הפיתרון:

לא חייבים לגור במרכז.

נניח שקונים דירה בקרית אתא או אופקים, אפשר למצוא דירה יפה ב-700 או 800 (באופקים למשל יש דירות יפות של ארבעה חדרים ב-750). במקרה כזה, אם ניצמד לסכומים הנ"ל – המשכנתא היא אלף ₪ לחודש, והגמ"ח הוא עוד אלף וחמש מאות.

מדובר על סכום שרוב הזוגות לוקחים על עצמם כיום בשביל להשלים את הסכום החסר מהכסף שהם קיבלו לדירה במרכז. מדובר על סכום שאפשר לעמוד בו, גם כשהמשכורת פחות מנופחת.

אבל מה? כולם רוצים ליהנות מכל העולמות: גם לגור במרכז, וגם שהאשה תעבוד בעבודה בינונית. ומי ישלם את המחיר? השווער, שידפוק את הראש בקיר.

האם זה הגיוני?

הדבר הכי בסיסי לחיים הוא להבין שלכל פעולה בחיים יש מחיר, ולכל בחירה יש תוצאה. אי אפשר לנתק בין הבחירה לתוצאה, ולהגיד: אשתי לא תרוויח מידי הרבה, ואנחנו נתחייב על משכנתא דמיונית, ומישהו אחר ישלם אותה במקומנו. אין מה

² גם לעבודה תובענית בהייטק יש לפעמים מחיר כבד מאוד, מכמה וכמה טעמים, ואכמ"ל. נא לא להתפתות למחשבה ששם טמון האושר...

לעשות: אם ההכנסה לא גבוהה מאוד – יש להעמיד מולה את הצד השני של המטבע, ולקנות מראש דירה שאפשר לשלם עליה.

ועתה נחשוב מחדש: האם באמת זה כל כך נורא, לוותר על המרכז?

נתבונן בעין פקוחה על המציאות:

כאשר מחליטים לקנות דירה במרכז – בדרך כלל מתגלגלים מיחידה ליחידה במשך כמה שנים טובות, עד שבסופו של דבר קונים דירת חורבה בנווה יעקב או בפרדס כץ, שלשה חדרים צפופים ומיושנים, עם משכנתא כבדה מנשוא של כמה מאות אלפי ₪, וזה כמובן אחרי שההורים היטו את גבם השחוח לשלם 800,000 ₪.

המשפחה ממשיכה לגדול ב"ה, אבל אי אפשר אפילו לחלום על שיפור דיור. איך תוסיף כמה מאות אלפי ₪ בשביל חמשה חדרים כשהתשלום על הדירה הנוכחית עדיין חונק? לעומת זאת כשקונים בפריפריה, גם מחיר ה'שדרוג' לדירה יותר גדולה קטן בהרבה.

למה להיחנק גם אתה וגם ההורים שלך ושל אשתך – בשביל דירת חורבה במרכז, כאשר אפשר בהרבה הרבה פחות מהסכום הזה לרכוש דירה יפה ומרווחת בפריפריה?

מוכרחים לחשב מסלול מחדש, ומותר גם לצאת מהקופסה. המטרה היא לבדוק היטב מה טוב לך באמת.

מרכז מול פריפריה

אולי יטענו הטוענים: נו, הרי במרכז יש יותר שטייגען, איך אפשר ללכת לפריפריה? יתכן שבמקרים מסוימים זה נכון. גם במקרים אלו על כל זוג לעשות את הבחירה שלו בעצמו ולהחליט היכן הוא רוצה לגור, ומה טוב לו באמת. מצד אחד שיקולים של שטייגען, ומצד שני להרוס חיים של בן אדם, ולסכן את שלום הבית שלך. מה צריך לעשות? יש לשאול את גדולי ישראל. האמת היא שאין צורך לשאול אותם שוב ושוב, הם כבר ענו על זה במכתב מפורט (מובא בסוף הקונטרס), ע"ש.

אבל האמת היא שיש לרענן את החשיבה גם בתחום זה.

בכלל לא בטוח שבנתונים של היום המרכז הינו כל כך אידיאלי עבור זוג צעיר, וכפי שנבאר.

שקופים

מה באמת קורה בקהילות של האברכים הצעירים במרכז?

עקב הריבוי המבורך של עולם התורה, הקהילות במרכז הינן ענקיות. כל קראוון מכיל 300 אברכים. מי רואה בכלל את האברך הצעיר שהגיע זה עתה?

נשים לב למצוקה הנוצרת במקרים רבים מאוד: האברך הצעיר עד אתמול היה בישיבה חמימה, עטוף בחברה ונהנה מהערכה סביבתית, והיום הוא נעלם מן העין, חסר נוכחות. שקוף.

מה זה עושה לבנאדם, שאין לו חברה בקהילה שלו, יש לו רק את אשתו הצעירה וכמה אברכים בכולל שהם בני גילו פחות או יותר? מהיכן תהיה לו חברה תומכת, תחושת שייכות, תחושת חשיבות?

ידידי, צריכים אותך!

בפריפריה – המצב שונה לחלוטין!

הקהילות קטנות, ויש צורך עצום בכל אברך שמגיע. הוא תורם, הוא קיים, הוא נספר. יש לו ערך, יש לו נוכחות. הוא משתלב מהר מאוד בעשייה, ואם יש לו יכולות והוא בעל כשרון – הוא בכלל עושה חיל.

האברכים בכרמיאל, למשל, מרגישים אחרת. רבים מהם "בוגרי" המרכז וכולם חוזרים על אותו משפט: שם נבלענו, שם הרגשנו חלק מההמון. כאן יש לנו יחודיות. מצאנו את עצמנו.

התייבשות

דיברנו עד כאן מצד ההמוניות שבמרכז. יש חלק נוסף שנוגע אולי יותר להמשך הדרך, אך יש לתת גם עליו את הדעת:

הרצון להעניק.

השאלה הבאה נשמעת בלי סוף מפיהם של אברכים:

"מה אני עושה. התייבשתי. אני כבר בן שלושים, אין לי אופק למשרה תורנית, הכל סביבי תפוס. לאן אני חותר? אני לא רואה שיש לי עתיד".

הגר"ש ברויאר שליט"א וכן הגרי"מ רובין שליט"א חוזרים ואומרים, שכמעט אין אברך שלא פוגש בקושי הזה. והדבר בדוק ומנוסה. מרן הגרמ"ה הירש שליט"א התבטא פעם שזה הניסיון הגדול ביותר של עולם הכוללים בדורנו.

לכל אדם עלי אדמות יש צורך לבטא את עצמו, להעניק, לממש את כוחותיו. זה טבע בסיסי בנפש האדם.

מצוקת השטעלעס – חוסר עשיה

אין כיום משרות תורניות זמינות, והסיכוי לאברך מן השורה להתברג ביום מן הימים בישיבה כלשהיא – נמוך מאוד מאוד. יש אולי אפשרות לשמש כרשם ומשיב סדר ג', או להקים איכשהו כולל של ששה אברכים, ועוד נוסחאות מעין אלה. אבל אין משהו ממשי, משהו שבאמת נותן לך תחושה שצריכים אותך, שיש לך ערך, שאתה לא עוד אחד מני אלף.

אברכים רבים מאד מספרים על הבעיה הזאת.

מכתב שהתקבל מאברך צעיר:

אני באופן אישי כבחור ליטאי ירושלמי צעיר שלמד בישיבות חשובות... נחשבתי בשידוכים כבחור שיכול לגור גם בערי המרכז. וד"ל.

התחתנתי לפני תשע שנים ורצתה ההשגחה העליונה שאני יגור בעיר... השאלה שזעקה מכל מי שהכיר אותי מה נאבד לך שם? או יותר נכון, מה מצאת שם?? תגיד, נפלת על הראש?? עיר חילונית!! וכו'. התשובה שעניתי לכולם היתה שלאחר שמיציתי כבר בהיותי בחור את הישיבשקייט בערי המרכז לא יזיק לי כלל "להתבודד" בפריפריה ולתת משלי. בתכל'ס, שנה אחרי שבאתי כבר נעשיתי מג"ש דף היומי לכ-15 בעלי בתים בשעות הבוקר ובערב אני מוסר שיעור לקבוצת עשירים שיודעים גם לפנק...

כבחור בן 22 שברור לי שבמודיעין עלית לא מסתכלים עלי כלל פה אני 'מלך'! לפני כארבע שנים נעשיתי משיב סדר ג' בישי"ק... למה לא? עוד 'מחייב' וסיבה לשטייגען!!

אין לי ספק שיש במקומות הללו כר נרחב להתגדר בהם וזה נמצא רק במקומות כאלה, וודאי לחברה צעירים כמוני ובדומה לי יש כאן כאלה רבים וטובים שכל אחד ואחד הצליח מאד בתחומו ובתפקיד (שטאל"ע בלע"ז) שאליו הוא חושק. כדאי לנסות!

כל מילה מדברת בעד עצמה. ויש להדגיש שאברך נחמד זה אינו יחיד כלל.

המחשבה כאילו כדאי להיחנק בתשלומי משכנתא גבוהים בשביל לגור במרכז – מופרכת מהמציאות. המציאות היא שבגיל שלשים פלוס אברכים רבים מעוניינים לעבור לפריפריה, בכדי להתחיל להציע את עצמם לציבור ולהרגיש קצת ערך פנימי, אלא שאז בדרך כלל זה כבר מאוחר. המשפחה התבססה, הילדים במוסדות, לאשה יש עבודה, ועכשיו לך תעשה רעידת אדמה בגלל שאולי אי שם יהיה לך יותר טוב.

זו הסיבה שכולם נשארים במקומם, בלי ליהנות כלל.

וכך נוצר מצב הזוי, שאדם משלם תשלומים ענקיים כל חודש, והוא נחנק, והורי אשתו נאנקים, וכל זאת – רק בשביל לסבול!

איפה יש יותר עבודה?

השאלה של התעסוקה היא שאלה שצריך לתת עליה את הדעת. אפשרויות התעסוקה במרכז יותר רבות, אך יש לבדוק נקודתית, מה העבודה של אשתך, ומה היכולות שלה, והיכן יש ביקוש למה שיש לכם להציע. יש מקומות שאולי בהם עצמם אין מקומות עבודה, אבל במרחק נסיעה יש בהחלט ממה להתפרנס. צריך לבדוק נקודתית על כל מקום בפני עצמו.

עיקר הבעיה היא שהפריפריה היא בגדר "רחוק מעין – רחוק מהלב". לא מכירים מה שקורה שם, אין מידע על כוללים, על מקומות עבודה, על מבחר הדירות וסוגיהם וכו'. הצעד הכי מתבקש לכל זוג הוא לעשות בירור. העולם גדל והאפשרויות נפתחו. כמעט לכל אברך או רעייתו יש חבר/ה שקנה דירה בפריפריה, ואפשר לברר אצלם, להתארח בשבת במקום, לעשות בירור יסודי.

בירור כזה עשוי לסלול את הדרך לחיים נפלאים ומאושרים בלי לחץ, עם חיסכון של מאות אלפי שקלים. בעז"ה אנחנו מעמידים לרשות המעוניינים מערכת מסודרת, מאויישת באנשי מקצוע מומחים לתחומם, שיתנו הכוונה וילוו את הזוגות לדירה במקום המתאים להם, כפי רצונם³.

"אף אחד לא שאל אותי"

ובכן – האופציה מוכנה, האפשרויות לפניך. מה חסר?

קפיצה למים. נכונות לחשוב מחדש.

אתה מוכן?

הכל תלוי בידיך.

להלן ציטוט ממכתב של אברך:

אני מכיר אישית שני חברים טובים שהוריהם התאמצו מאד לקנות להם דירה בבני ברק או בירושלים, או לפחות רוב דירה והעיקר שיגורו בירושלים או בבני ברק, ולמרבה הפלא, הם הודו לי בפה מלא שמצידם לא היה אכפת להם לגור בכלל בפריפריה. כלומר ההורים שהעריכו ובצדק את אותם הבחורים כבחורים מצוינים

³ ראה פרטים בסוף החוברת, תחת הכותרת "למעשה...".

(ובאמת כיום הם אברכים חשובים), התאמצו שיקבלו דירה יקרה, בעוד שהבחורים בעצמם בכלל לא היו צריכים את זה... הבחורים לא התערבו בזה כמו שהם לא מתערבים כ"כ בכל נושאי השידוכים ונותנים להורים לנהל.

ואת אותה השאלה שאלתי הרבה מחברי השיעור שלי בישיבה (ישיבה מן השורה הראשונה), האם תסכימו לגור בפריפריה, כמעט כולם ענו שהם הולכים אחרי האשה, ואם היא תרצה הם בשמחה הולכים אחריה.

כמעט אי אפשר להאמין שזה מה שקורה, אבל זו המציאות. אברכים רבים היו מוכנים לגור בפריפריה, אלא שאף אחד לא חשב לערב אותם בשידוכים של עצמם, ובקניית הדירות שהם עצמם אמורים לגור בהן.

המילה "חבל" – מחווירה לפעמים.

עדויות מהשטח:

כתב הרמ"א באה"ע סימן ב סעיף א:

ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זיווגו עולה יפה, כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר, וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון. אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליחו.

להלן מספר עדויות של הורים ובחורים שהחליטו לקבל את עצת הרמ"א, שלא לדרוש מאבי האשה כסף שאין לו אלא לקחת בעין טובה מה שיתן, ולהסתמך על הבטחתו "ואז יצליחו":

אני החלטתי שלא לדרוש ממחותנים שלי כסף שאין להם, אני לא מסוגל לראות את בני יושב בדירה שנקנתה בחלבו ודמו של חמיו. סגרתי שידוך לפני שנתיים עם התחייבות מצידי על 100,000, והתחייבות מצד אבי הכלה "כאשר ידבנו ליבו". בפועל הוא נתן 300,000. הזוג הצעיר הוסיף עוד 30 והם קנו דירה ישנה בעפולה. תקופה לא ארוכה אחר כך הוחלט בעירייה לבצע בבנין שלהם "תמ"א 38", והם הולכים להרוויח בענק, לקבל דירת פאר שכיום כבר שוה פי שנים מהמחיר ששולם עליה.

(הרה"ג א.י. ק., ת"ח ומרביץ תורה גדול מב"ב)

קיבלתי מההורים משני הצדדים ביחד סכום של קרוב ל- 200,000 ₪ ס"ה, וזה לא גרם לי להיות פחות שקוע בלימוד. בהתחלה חיינו קצת יותר בצמצום, אבל "טוב פת חרבה ושלווה בה מבית מלא זבחי ריב". ב"ה יש לי היום דירה גדולה בלעה"ר (וגם יותר מדירה אחת להשקעה שזה רק בזכות שההורים לא קנו לי דירה, אז למדתי איך לעשות את זה, וזה לא הפריע להמשיך לשבת בכולל).

(הרב ש. כ., אברך מטבריה)

התחתנתי לפני כמעט שלש שנים ונלחמתי על כך שהשיקול האחרון, אם בכלל, יהיה כסף, ושאינני רוצה לדעת על כך מאומה, ואם אדע שהצד השני נותן סכום אינני רוצה להיפגש עם הבחורה, היות ואני נורא אוהב כסף והנני חושש שאהבה התלויה בדבר לא תוסיף לי הרבה בזוגיות, גם הצהרתי זאת תחת כל עץ רענן שהדבר איננו מוסרי וכו', וגם שהוא לא חכם אסטרטגית ושאיני מעדיף לשלם על דירה אחת ולא על חמש דירות.

לא אטריח אותך בכל סיפור חיי בעניין החתונה והדירה, אבל אומר לך שקיבלתי לבסוף סכום זעיר פחות מעשר אחוז מעלות הדירה שקניתי, הסברתי לחמי שאיננו חייב לי מאומה, ושאם ירווח לו והוא רואה צורך לעזור לבת שלו לא אתנגד בחירוף נפש, אבל לא אוהב אותה ואותו פחות אם לא יתן לי כלום, וגם לא אוהב אותו אותה יותר אם יתן לי מלא ביתו כסף וזהב, אני יכול לומר לך שברוך ה' בדרך לא דרך הגעתי לסכום בפחות משלש שנים שהינו גבוה בהרבה מחברי שדרשו וקיבלו סכומים הנושקים לשבע ספרות.

(הרב מ. ק., אברך מירושלים)

אני חייב לספר על גיסי. הוא קיבל התחייבות מהשווער לשש מאות אלף ₪. אחרי החתונה הוא גילה את המצב של חמיו, והבין מה הוא הולך לעשות לו עם ההתחייבות שלו, והוא פשוט הודיע לו שהוא לא מעוניין בכסף, הוא לא רוצה להרוג אותו. אני לא יודע איך להסביר את זה, אבל כמה שנים אחרי החתונה הוא מסודר עם דירה בטאבו משותף בקרית ספר.

(הרב א. מ., אברך ממודיעין עילית)

יכולני להעיד, שבחורים רבים שדרשו סכומים מופרזים, שהיו 'שויים' הרבה, פרקו מעליהם עול לימוד תורה אחר מספר מועט של שנים, ויצאו לעשות קריירה, ואחרים שלא ביקשו כלום ולא מכרו את עצמם, גדלו והצליחו ועשו פרי, והתעלו בתורה וביראה וגם בגשמיות הקב"ה דואג להם לכל צרכם.

ואני בעצמי היו לי שני בנים מוצלחים ב"ה, והיה אפשר לקבל עליהם הרבה. ואני אמרתי שאין אנחנו דורשים כלום, אלא בחורה עדינה ויר"ש ובעלת מידות טובות, מעריכה תורה באמת, ומחונכת, ומתאימה לבניי בסדרי העדיפויות שלה בחיים. ובניי הסכימו לגמרי, וב"ה, זכינו לשתי כלות נהדרות, שברור לי שלא היינו זוכים להן לו היינו דורשים כספים מרובים, שכמובן השוק של בנות שמוכנות לתת סכומים גדולים של כסף הוא קטן הרבה יותר, ואם קובעים דרישות כלכליות לתנאי סף, צריך לבחור מתוך מה שיש. ובניי מאושרים מאד, כל אחד לפי מה שקיבל [אחד לא קיבל דירה בכלל, והשני חלק של דירה בפריפריה].

(הרה"ג ר' י. ב., ת"ח גדול מחיפה)

ובכן, לפני שנמשיך לשלב הסופי –

עתה הזמן לעצור ולהתבונן.

לחשוב, לחשוב,

ושוב לחשוב.

מה ה' אלוקיך שואל מעימך?

מכתב גדולי ישראל על יוזמת "הטוב והישר"

ידוע לכל גודל הקושי בחיתון ילדים, כאשר הורים רבים שחיתנו את ילדיהם שיחי' הפכו עי"ז לבעלי חובות עצומים ל"ע וצריכים לפרוע מידי חודש בחודשו אלפי אלפי שקלים. ומהם עמלי תורה ומרביצי תורה, שנאלצים להבטל מלימודם ולעסוק בגלגולי חובות.

ואמנם הרבה פעמים רואים בזה סייעתא דשמיא והשגחה למעלה מדרך הטבע. אך עם כל זה רוב הציבור נאנקים מאוד תחת העול, ובהרבה מקרים אף אינם מצליחים לעמוד בתשלומי החובות.

והבעיה קשה שבעתיים עתה, שכן עתה ברוב המשפחות האבות עצמם ת"ח שתורתם אומנותם, ועוד שהיוקר האמיר, וכפי המצב היום מי שחננו ה' בעשרה ילדים בלע"ה צריך לשלם לפחות כ-2-3 מליון ש"ח רק לתשלומי הדירות, מלבד פרנסתו ופרנסת בני ביתו, כך שמי שאינו עשיר מופלג אינו יכול לעמוד בעול נישואי הילדים.

ולאידך גיסא באמת גדול הצורך שלא יוטל על חתנים צעירים אחרי החתונה עול גדול של רכישת דירה, ע"מ שיהיו פנויים לשקוע בעמל התורה.

והנה כמה אברכים ת"ח שליט"א הקימו ארגון בשם "הטוב והישר", המציע ב"ה פתרון, שמצד אחד מיקל מאוד על ההורים, ומנגד אינו מכביד על החתן בשנות עלייתו. ועיקר הרעיון, שהתחייבות ההורים (או חלק ממנה) לא תהיה בדרך מתנה, אלא בהלוואה, שהזוג הצעיר יפרע אותה רק לאחר כמה וכמה שנים, אחרי שהאברך יתבסס אי"ה בעולמה של תורה, ואז יתחיל לשלם את דמי הדירה בתשלומים נוחים.

ואין כוונת המארגנים לעשות תקנות וכדומה, אלא רק להציע את התכנית לפני ההורים שעומדים לחתן ילדיהם, וההורים מתוך הכרותם את אפשרויות הזוג וטבעם ומתוך דאגה כהורים לילדים, ישקלו מה שמתאים לבניהם.

כמו כן, בכוונת המארגנים להעמיד לרשות ההורים יועץ מומחה ונבון, שיסייע להם בתכנון ההתחייבויות באופן הטוב ביותר לכל הצדדים, וגם ידריך אותם איך להביא לכך שיוכלו להציע הדברים בדרך שתהיה מקובלת בעיני המחזתנים.

וכבר הציגו הרעיון לפני כמה וכמה ראשי ישיבות וגדולי תורה ושבחו הרעיון מאוד, וכן חקרו ע"י מומחים ומצאו שציבור גדול מאוד תומך ברעיון זה.

ואכן ראוי לתוכנית שמה "הטוב והישר", כי מלבד שהיא דרך ישרה, היא טובה לכל הצדדים. שההורים שהם ג"כ תורתם אומנותם לא יצרכו ליטול על עצמם עול שאינם יכולים לעמוד בו, וגם האברך הצעיר יהיה פנוי בשנותיו הראשונות לשקוד על דלתי התורה"ק בלי עול דרך ארץ, ואף כשיגדלו ילדיו ויגיעו לעת דודים יוכל להמשיך להגות בתורה בלא טרדה.

ובאמת נראה שכאשר המחזתנים יפעלו על פי תכנית זו בחכמה ובתבונה, יביא הדבר ברכה גדולה להורים, שיוכלו לחסוך לעצמם סכומים גדולים בכל שידוך, וגם ברכה לזוג, כשלא יטיל על ההורים

עול שאינם יכולים לעמוד בו, אלא יקח אחריות על עצמו, בלי לפגום ביכלתו לגדול בתורה גדלות אמתית בע"ה.

ומה טוב שכל מחותן יתבונן בדברים היטב. כי בע"ה כל אחד שמצטרף מיטיב בזה לעצמו ולכלל הצבור, שעל ידי כך נעשית התכנית מקובלת בצבור, וככל שיהיה הדבר מקובל יקל גם לאחרים להגיע להסכמה עם מחותניהם בענין זה.

יהושע אייכנשטיין	ישראל גנס	משה הלל הירש
ברוך ויסבקר	דוד כהן	אריה לוי
גבריאל יוסף לוי	ברוך דב פוברסקי	

• החתימות לפי סדר א-ב

התכנית מוגשת בימים אלה לפני גדולי ישראל נוספים ובעז"ה חתימתם תפורסם בקרוב.

סיכום:

א. לצד התועלת הכלכלית של בני הזוג מכך שהם מקבלים כסף, יש גם מחירים כבדים:

1. סיכון מוכח לשלום הבית.
 2. אי נעימות עצומה מהשווער.
 3. חוסר יכולת לחיות חיי חירות, כי נעשים מחויבים לשווער החונק עצמו בשביל חתנו.
 4. חוסר עצמאות כלכלית.
 5. סיכון הולך וגובר לקריסה כלכלית של ההורים ואי עמידה בהתחייבות.
 6. סיכון שההורים יקרוסו חס ושלום, פיזית או נפשית.
- ב. האפשרות ההגיונית יותר היא שההורים והזוג יצאו מנקודת הנחה שעול קניית הדירה מוטל על בני הזוג וההורים רק יסייעו.
- ג. את הסיוע יש לתת בעיקר בנקודת ההתחלה כשהזוג עדיין צעיר ממש ולא התבסס, והוא זקוק לעזרה להשגת ההון העצמי הנדרש. אחר כך הזוג יכול להסתדר לבד, וזה מוכח מהמציאות.
- ד. הדרך ליישם את האמור הינה באחת משתי אפשרויות, או בשילוב שתיהן יחד:
א. שהזוג יקח על עצמו את רוב הדירה, וירכוש מלכתחילה דירה זולה. ב. שההורים יתנו לזוג את הסכום המקובל כהלוואה עד שהוא יתבסס.

סיימת לקרוא?

נשמח אם תשתתף בסקר על הנושא,
בעמדות נדרים פלוס, קופת "השתדלות".
הסקר מיועד לקוראי החוברת בלבד!
בין המשיבים תתבצע הגרלה על סך 1000 ₪.

למעשה...

השתכנעת?

אתה רוצה להציל את עצמך, ואת הדור כולו?

ובכן, כאן המקום לקום ולעשות מעשה.

החוברת נכתבה לבחורים, אבל אין ספק שגם הורים רבים קראו אותה.

בין אם אתה בחור ורוצה להיות חלק מהבחורים שעומדים לשנות את המצב ולהציל את עצמך ואת הדור, ובין אם אתה אב לבחור ורוצה שבנך יזכה להציל את עצמו ואת הדור – תתקשר בבקשה למספר הטלפון: 0733518552, ותשאיר הודעה: "מעוניין". שלוחה 1 מיועדת לבחורים, ושלוחה 2 מיועדת להורים.

פרטיך יקלטו במערכת, ותקבל הודעות בהמשך על כנסי גיבוש לבחורים או להורים, בראשותם של גדולי ישראל, ועל התפתחויות נוספות שאנו עמלים עליהם: הטבות לאלו שיקבלו על עצמם להשיא את ילדיהם לפי מתווה הטוב והישר, ועוד, בס"ד.

אם אתה ניגש לחתימה על זכרון דברים, ומעוניין בליווי מקצועי בכדי ליישם את המוצע בחוברת – התקשר למספר הנ"ל והיכנס לשלוחה 3.

אם אתה מעוניין לבדוק את אפשרויות הפריפריה ואתה חפץ ביעוץ וליווי להתבססות כלכלית בפריפריה – היכנס לשלוחה 4.

אם אתה מעוניין לברר על הערים החרדיות השונות ברחבי הארץ – מצב הקהילה, כוללים, אנשי קשר לביקור בשבת וכדומה – היכנס לשלוחה 5.

אתה רוצה להיות שותף למהפכה על ידי סיוע כספי למימון הפעילות, הסברה, כנסים וכדו' – אשריך! התקשר נא למספר הנ"ל והיכנס לשלוחה 6.

ואם עשית מעשה וניגשת לשידוכי בניך בלי לדרוש, לפי המתווה המוצע בחוברת זו – אנא היכנס לשלוחה 7 ודווח לנו על כך. רבים ילכו בעקבותיך, ותזכה להציל נפשות רבות.

*

ועוד מילה אחת לסיום.

יתכן מאוד שהחוברת הזאת פגשה אותך כאברך צעיר, שקיבל התחייבות לסכום אדיר מהשווער, ועדיין לא מימש אותה.

אם לב מרגיש לך, נסה לבדוק מה הוא מרגיש. כמעט קרוב לוודאי שהוא רועד מפחד מהיום שבו תתקשרו אליו ותספרו שמצאתם דירה ואתם מבקשים את הסכום.

הדברים ידועים מעובדות, מבדיקה בשטח. כאשר פרוייקט הדיור בחריש נתקע למשך כמה שנים – הצטברו עדויות על הורים שהתפללו מעומק ליבם שהפרוייקט לא ישתחרר, כדי שהם לא יאלצו לעמוד בפני בתם וחתנם ולשלם להם את הסכום האגדי שהם התחייבו עליו.

אם איכפת לך ממצוות "ואהבת לרעך כמוך" – חשוב שנית: האם זה מה שהקב"ה רוצה ממך?

האם הוא רוצה שתלחץ את אביה של אשתך אל הקיר ותגרום לו לסחרחורת של חובות?

אתה עדיין יכול לשנות את העתיד, שלך, של אשתך, ושל ההורים שלה. הכדור בידיים שלך: בידך לפעול על פי המתווה של גדו"י שהוצע בחוברת זו.

ההתחייבות של הרמ"א להצלחתך – שווה יותר מהכסף שיושג בדם חמיר!

אם יש לך אומץ לגשת אליו בעצמך ולוותר לו על ההתחייבות או על חלקה הגדול – מצוין. אם אתה רוצה מתווכים – תוכל להיכנס לשלוחה 7 ולעשות זאת דרכנו. אינך הראשון שעושה זאת...

ואם הצלחת לעמוד בניסיון – שכרך הרבה מאוד. אנא, למען כלל הציבור, היכנס גם אתה לשלוחה 7 וספר לנו על כך.

רבים אחרים ילכו בדרכך, ותציל נפשות רבות!

נספח

בנספח זה יוצג מסמך
המטרות של ארגון
השתדלות, וכן יוזמות חשובות
שהוקמו על ידי אברכים
תלמידי חכמים, וקיבלו את
ברכתם החמה של גדולי
ישראל וראשי הישיבות.

בנשיאות הגאונים הגדולים: רבי ישראל גנס שליט"א מר"י קול תורה לצעירים, רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א ראש ישיבת באר התורה, רבי ברוך דב בן שלום שליט"א מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים ורבי יצחק לוקסנבורג שליט"א רב נאות השמחה – מודיעין עילית.

ההיגיון והדילמה

כפי שכולם יודעים, כבר אינספור פעמים נשאלה השאלה, מה התועלת בנוהג שהשתרש, שההורים רוכשים דירה עבור ילדיהם, ולא שבני הזוג ירכוש עבור עצמו את הדירה? הלא בצורה הזו, במקום שכל זוג ירכוש דירה אחת, כל זוג נאלץ בבוא היום, לרכוש כמה וכמה דירות, עבור חמשת, שבעת, או אפילו עשרת ילדיהם!?

והתשובה על כך היא, שכאשר הבחור הצעיר מתחתן, אם נפיל על כתפיו הצעירות את העול של רכישת דירה, סביר להניח כי תורתו לא תהא אומנתו. לכן, בשנים הראשונות, משתדלים ההורים לתת לזוג הצעיר את התנאים האופטימליים להתחיל את חייהם ללא טרדות כספיות מיותרות, בצורה אשר תאפשר לחתן היקר להיות שקוע בתורתו. לאחר שיחלפו שני עשורים, כאשר הזוג כבר לא יהיה צעיר, והם עצמם יצטרכו להשיא את ילדיהם, אז הם יהיו בוגרים מספיק, שלמרות העול של השאת הילדים, תורת הבעל תהיה עיקר, והשאר טפל.

דא עקא שהסכומים אליהם נדרשים ההורים עבור רכישת הדירות לילדיהם הינם גרנדיוזיים וכמעט דמיוניים, בצורה אשר מכבידה מאד את התנהלות חיי ההורים והילדים הנשארים בבית. וזאת במקרה הטוב יחסית, כאשר לעתים קרובות המצב קשה אף יותר ובעל השלכות משמעותיות בכל שדות החיים.

ויתירה מזו, במקרים רבים, אפשרויות הפרנסה כיום מביאות לידי מצב, שלפעמים בני הזוג הצעיר חיים חיי רווחה עם משכורות משמעותיות, כאשר לצד האפשרויות של פריסת הלוואות הקיימות כיום, נטל ההחזרים החודשיים אינו משמעותי כל כך עבורם.

ההיגיון הישר אומר אפוא, שמסתבר שבשלב מסוים עול פירעון תשלומי החובות צריך לעבור אל הזוג הצעיר. אלא שהחסימות לכך הן שלוש: א. להורים לא נעים לפנות לילדים. ב. לילדים לא נעים לפנות להורים, מתוך מחשבה אולי ההורים יפגעו מהאמירה שהם לא מסוגלים לעמוד בהתחייבותם. ג. אי נעימות מצד המחוננים, הורי הצד השני, אשר לפעמים כבר השלימו את חלקם בהתחייבות.

תכנית 'הטוב והישר'

כעבור כ-10 שנים מהחתונה, בדרך כלל מסתיימות 'שנות השובע', ובני הזוג, שכבר אינם בגדר 'זוג צעיר', מתחילים לדאוג כיצד הם יחתנו את ילדיהם, ולרוב מתחילים לחשוב על תכניות חסכון והשקעות שונות עבור כך.

לאור נתונים אלה, תכנית 'הטוב והישר', מציגה פתרון מסוים, אשר נותן במידה מסוימת אפשרות לתפוס את החבל משני קצותיו. מצד אחד, להעניק שקט כלכלי לזוג הצעיר בשנים הראשונות, ומצד שני, לפתור אותם, ולו באופן חלקי, מהעול של רכישת דירות עבור ילדיהם.

מתנה והלוואה

באופן כללי, עיקר הרעיון של תכנית 'הטוב והישר' הוא, שעזרת ההורים לילדים בעת נישואיהם תתחלק בין סכום אשר יינתן בתור מתנה, לסכום נוסף אשר יינתן בתור הלוואה ל-10 שנים. בצורה כזו, ההתנהלות הכספית של הזוג הצעיר, נשאר, פחות או יותר כפי שהיה נהוג עד היום. בעשר השנים הראשונות של הנישואין, הזוג הצעיר אינו צריך להוגיע את מוחו כיצד לשלם את הסכומים הגדולים אשר ההורים

נתנו. לאחר עשר שנים, כאשר הם כבר בבחינת 'חי נושא את עצמו' מבחינה פיננסית, יהיה מוטל עליהם, להתארגן על -ידי לקיחת משכנתא, הלוואות או שבירת חסכונות, ולהחזיר להורים את כל הסכום אשר הוגדר מראש כהלוואה.

וכאמור, היות ובכל מקרה, לאחר עשר שנות נישואין, מתחילים בני זוג רבים להשתדל לרכוש דירות להשקעה וכדומה, ולהתמודד עם גיוס סכומים גדולים, לפי תכנית 'הטוב והישר' יהיה מוטל עליהם לדאוג לסכומים אלה, עבור פירעון ההלוואה שהם קיבלו מההורים.

אולם בשונה מהמצב כיום, שבשלב זה של החיים, המחשבות אודות נישואי הילדים ההולכים וקרבים מדברים על מספרים גבוהים מאד, לפי תכנית 'הטוב והישר', היות ומשלב מסוים חלק מהכספים חוזרים אל ההורים, יוצא שמבחינה חלקית, עול רכישת הדירה לא נופל על ההורים בלבד, אלא מתחלק בין ההורים לבין הזוג.

תכנית חכמה ומפורטת

המתואר עד כאן הוא רק הקווים הכלליים ביותר של תכנית 'הטוב והישר', בעוד שלמעשה מדובר בתכנית מפורטת וחכמה עם פרטים רבים. נציין כי בחינה מתמטית של התכנית העלתה נתונים ברורים, כמה אחוזי חסכון יהיו בסופו של דבר, לעומת המצב הקיים. ולפי סקר שנערך, רוב הציבור מעוניינים ביישום תכנית שכזו, אשר נדמה שלראשונה מציגה פתרון הגיוני, מבלי לעזעזע מוסדות תבל ושינוי חריף מדיי של מה שנהוג עד היום.

במידה ותכנית 'הטוב והישר' אכן תתקבל בחיוב אצל הציבור, חלק גדול מהקושי של נישואי הילדים ייפתר, בעוד שבמקביל נוכל להמשיך את המסורת המפוארת של לימוד תורה בראש שקט בשנים הראשונות של הנישואין.

מכיון שבתחילת הדרך הזוג עדיין לא מבוסס כלכלית וקשה לו להתחייב מראש, יוסכם כי רק כעבור תקופה מהחתונה יתחיל הזוג לשלם את ההלוואה להורים. לדוגמה, אחרי עשר שנים יקח הזוג משכנתא או הלוואת גמ"ח גדולה ויפרע להורים את ההלוואה. כמובן אם יש לו אפשרות לשלם לפני כן הוא ישלם לפני כן, לפי יכולותיו הכלכליות. לשם בניית תוכנית מבוססת ישבו המחזתנים עם יועץ כלכלי כבר בעת חתימת הזכרון דברים ויבנו תכנית כלכלית מסודרת, על פי הצפי ליכולות של הזוג.

'לב אבות'

על פי אותו עיקרון של "הלואה תחת מתנה" מקדמים בארגון גם פיתרון לאלה שכבר התחייבו סכומים גדולים, ופעמים רבות שואלים את עצמם, האם כך נכון וראוי שהם ייאנקו תחת עול התשלומים, בעוד שילדיהם חיים בהרווחה כלכלית. אבל מצד שני הם תוהים בלבם, האם נכון לערער על התחייבות שהם לקחו על עצמם, ובמיוחד האם הדבר ראוי כלפי המחזתנים.

אמנם לעתים, הילדים עצמם גם חושבים את אותם מחשבות, ולפעמים, לאור המצב, גם המחזתנים לא יראו בעין לא טובה, אם בני הזוג ייקחו אחריות על חייהם ויישאו בעול התשלומים. לצורך כך, מקדמים ב'השתדלות' מיזם הנקרא 'לב אבות', אשר במסגרתו, הורים אשר שואלים את עצמם את השאלות הנזכרות, יוכלו להיעזר ביועץ ומגשר מקצועי, בעל תבונה ו'טקט' אשר יידע כיצד לפנות אל הילדים ואל המחזתנים, ולגשש אצלם האם וכיצד הם יכולים לקחת את העול, או חלקו, על עצמם.

'לב בנים'

לפעמים הבעיה באה מהכיוון האחר, כאשר הזוג הצעיר רוצה לשלם בעצמו את המשכנתא, אולם לא נעים להם לפנות אל ההורים שמא הם יפגעו שהם לא יכולים לעמוד בהתחייבות, וכן בגלל אי הנעימות מההורים של הצד השני.

לצורך זאת קיימת תכנית בשם 'לב בנים', במסגרתה יכולים הזוגות לפנות ל'השתדלות', אשר יחברו אותם אל יועץ חכם ומנוסה, אשר ידע כיצד לפנות בצורה נכונה אל ההורים. ההצעה היא אפוא, שמי שרואה את עצמו במצב זה בני הזוג חיים ברווחה יחסית ואילו הוא נאנק תחת עול התשלומים, לפנות אל 'השתדלות', אשר יעמידו לו יועץ מיוחד ודיסקרטי, אשר יבחן את הדברים לעומק, ולאחר מכן יבצע את הגישור המתאים בין הזוג הצעיר, ואולי אף עם המחזתנים. בצורה כזו, יוכלו אנשים לגלות לעתים, כי מצד בני הזוג הצעיר קיימת נכונות גדולה להקל מעל ההורים, רק שלא היה לא נעים, והם גם לא ידעו כיצד לעשות זאת.

בשנים האחרונות אברכים רבים מבקשים להצפין לקהילות הפורחות בפריפריה, כדוגמת הקהילה התורנית גבעת המורה עפולה, אך לא כל מקום מתאים לכל אחד ונוצר צורך דחוף להקים עוד קהילות כדוגמת הקהילה המצליחה בעפולה.

כעת נוצרה הזדמנות, להתאגד עשרות אברכים, לקנות דירות וללכת לגור יחדיו במקום עם אוכלוסייה מזדקנת, ויש צפי גדול כי המקום יהפוך בעתיד לחרדי בסייעתא דשמיא.

נבחרה שכונה בה יש בתי כנסת, מקוואות, עירוב וחנויות המתאימות לבני תורה, עם גישה למוסדות לימוד קרובים ואיכותיים, מרכזי תעסוקה, ותחבורה זמינה לריכוזים החרדים.

הפרויקט מלווה על ידי הרב אליעזר יודקובסקי ובפיקוחו הצמוד של הגאון רבי נתן רוטשילד שליט"א ובהכוונתו המדוקדקת של מרן הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א.

לעת עתה נבחנה בצורה מדוקדקת האפשרות להקמת קהילה בשכונה הצפונית בעיר נוף הגליל ואי"ה בעתיד יבחנו מקומות נוספים .

ועד הדיור שמחים לבשר כי ישנה אפשרות לקבלת הלוואה בסך 100000 שח ללא רבית לרכישת דירות בנוף הגליל. על דעת הרבנים נקבע כי זכות קדימה לנרשמים מוקדם הן ברכישות והן בהלוואות

שלבי התוכנית:

1 התאגדות עשרות אברכים איכותיים מסלחה ושמנה של ציבור עמלי התורה, המעוניינים לקנות דירות במחירים שפויים של 500 אלף ש"ח לדירות 3 חדרים ו-700 אלף לדירות 4 חדרים .

2 יתקיים ערב ראיונות בבני ברק לכולל ולקהילה

3 יערך יום סיור במקום המיועד לחברי הקהילה.

4 הרכישה תתקיים בנפרד בשקט ובצנעה (על מנת שלא לעלות מחירים), על ידי מתווך וועדת הדיור שיפגוש את הרוכשים במקום, וייעשה כל מאמץ על מנת למצוא דירות זולות סמוכות ומתאימות.

5 לאחר מכן ייעשה כל מאמץ מטעם עסקני הפרויקט להתאים עבודות לנשים ומוסדות לילדים.

הצפי: בעז"ה לקראת זמן אלול הבעל"ט יגיעו עשרות משפחות להתגורר בשכונה, ויחדיו ישפיעו על עוד שכונה שתתחרד אי"ה ובס"ד.

שהשמחה במעונו

בנשיאותם של גדולי ישראל

ארגון "שהשמחה במעונו" הוקם לפני עשר שנים ביוזמתו של הגר"י קוק, לעידוד הגבלת ההחייבויות המופרזות. כל גדולי ישראל תמכו מאד ביוזמה, ובנוסף נערכו כינוסים בהשתתפות מרן הגר"ש אלישיב וחברי מועצת גדולי התורה.

"בשעתו המלאכה לא הושלמה", משתף אחד ממחדשי היוזמה, "וכעת היוזמה מתחדשת. בברכת גדולי ישראל התפרסמה שוב קריאת הקול הקורא. החלטנו לפעול בעקבות האסונות והטרגדיות הנוראיות שהגיעו בשל התחייבויות מופרזות של הורים", הוא אומר בשיחה עמנו, "המצב הגיע לכך שמחותנים התמוטטו, ילדים ניתקו קשרים עם הוריהם וטרגדיות שנחשפתי אליהם באופן אישי, ואין המקום להאריך. בגלל ריבוי האסונות גדולי ישראל חתמו על היוזמה, ולכן אם משהו עדיין חושב שהמצב כיום ראוי, שיהיה ברור לו שזה היפך דעת תורה!"

בקרבת ארגון "שהשמחה במעונו" שנטל על עצמו שליחות חשובה זו לסייע בידי ההורים הנאנקים, הצטברו מקרים מזעזעים אודות ההשלכות הנוראיות של נוהג גרוע זה, שהביא לא פעם להתמוטטות ההורים, ה"י, כלכלית וגם נפשית, כפי שניכר בקרנות צדקה המוקמות חדשים לבקרים בעקבות נישואי הילדים.

גדולי ישראל ובראשם רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א והגאון הגדול רבי משה הלל הירש שליט"א, בירכו ועודדו את היוזמה החדשה של ארגון "שהשמחה במעונו" לצאת במיזם ההתחייבות של כלל בתי אב, כאשר היעד הינו להגיע לפחות 20 אלף חתימות בתי אב בציבור הליטאי, המצהירים שכאשר תגיענה בנותיהן לפירקן לא יתחייבו מעבר ל-180 אלף שקלים ובכוח התחייבות הרבים לעצור את הסחף הנורא המותיר בתים רבים שבורים כלכלית ונפשית, רח"ל.

בעת חתימתם הדגישו מרנן גדולי ישראל שליט"א כי הצלחת היוזמה תלויה בעיקר בהתארגנות הציבור, ואת גיבוש ההתארגנות נטל על עצמו ארגון "שהשמחה במעונו".

למען מטרה נשגבה זו נפתח קו תוכן מיוחד שמספרו 03-5465150, [03-נדוניה0] בו פרטי התכנית, דבריהם של מרנן גדולי ישראל שליט"א על תכנית זו ופרטי ההצטרפות.

לפי כללי התכנית, חתימות בתי אב יכנסו לתוקף רק כאשר יגיעו ליעד של לפחות 20 אלף חתימות בתי אב, אולם ראשי הפועלים בעניין זה מציינים בקורת רוח מרובה את ההצלחה הרבה בסייעתא דשמיא, כאשר עם תחילת הפרויקט כבר הצטברו במערכת קרוב ל-8000 בתי אב המצהירים שלא יתחייבו מעבר ל-180 אלף שקלים בנישואי בנותיהם. ולפי נתוני האזנות לקו רואים שעוד עשרות אלפים נחשפו לתכנית, ואמנם רבים עדיין "יושבים על הגדר" לראות כיצד יפול דבר, אך מסתבר שגם הם לא ימהרו להתחייב מעבר לסכום זה, לאור הנתונים הברורים ומשיחות עם שדכנים, אפשר לציין שעוד לפני ההגעה ליעד המהפכה ההיסטורית כבר מחלחלת ועובדת בשטח.

בארגון קוראים לאלפי בתי אב שטרם הצטרפו ליוזמה החשובה, לא להמתין לסוף, אלא להצטרף כעת ולהיות חלק ממובילי המהפכה – השפויים בעם.

כל החתימות על דעת רבני הארגון, הרבנים הגאונים: רבי ישראל גנס שליט"א, רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, רבי שריאל רוזנברג שליט"א, רבי יהודה סילמן שליט"א ורבי משה מרדכי קארפ שליט"א.

בנוסף יפתח בס"ד בקו התוכן שלוחה מיוחדת ובה מידע רב ערך אודות גמחי"ם ואגודות עזרה שונות בתחום הנישואין.

"שהשמחה במעונו" sb035465150@gmail.com בברכתם ועידודם של מרנן גדולי ישראל שליט"א

קריאת קודש ממרנן ורבנן עבור "שהשמחה במעונו"

הננו בזה בקריאה נרגשת לאחינו בני ישראל שבארה"ק די בכל אתר ואתר, בדבר היוזמה הנחוצה וההכרחית של בני התורה הנקרא "שהשמחה במעונו" אשר מטרתה לצמצם מעל שכמם את עול החובות העצום הנגרם עקב הוצאות קניית דירות לבניהם ולבנותיהם בעת דחיים, המעיק על גופם ונפשם מאוד מאוד, ופעמים הרבה אית ביה סכנה ממש, תרתי משמע, וכבר נודע לכל כי באו מים עד נפש ועד בכלל רח"ל, וד"ל.

ואי לזאת חובת השעה לעשות תיקון גדול ורווח והצלה ליהודים בעת הזאת, לגבש את אחינו בני ישראל שבכל עיר ועיר אשר אין ביכולתם לעמוד בעול הנורא הזה, לקנות דירות לבניהם ולבנותיהם אך ורק במקומות התורה הזולים בצפון ובדרום, ולהסתפק במועט ולהקל את העול הנורא הרובץ על ההורים והמחותנים עד כמה שאפשר. ומן היושר והראוי להשתדל ביתר שאת בעת הזאת שהדוחק שורר אצל הכל, שהורי הבנות לא יתחייבו יותר מ- \$45000 [180 אלף \$], והורי הבנים לא יתחייבו יותר מ- 25000 [100 אלף \$], עבור הוצאות הדירה. וכמו"כ להשתדל ביתר שאת שלא לדרוש מהמחותן לחרוג מהסכום הנ"ל.

ויש להתגבש ולהתאחד בבניית קהילות של בני תורה מצויינים עם כוללים וחדרים ומוסדות תורה לתפארת, בכל רחבי ארה"ק.

ועל כן הננו בזאת לכל אחד ואחד בקריאה נרגשת שיהיה עושה ומעשה לדבר גדול ועצום זה למען יהיה זה הצלה גדולה לו ולביתו ולשאר אחינו שבארה"ק, ויפה שעה אחת קודם.

ותקיים בנו דברי אדונינו הרמ"א "שכל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקה בעין טוב, ואז יצליח". ועי"ז נזכה כולנו להושיע ולהיגאל ישועת עולמים, במהרה בימינו אמן.

ובעה"ח

ועדת הרבנים: ישראל גנס חזקיהו מישקובסקי יהודא סילמן משה מרדכי קארפ שריאל רוזנברג

כל העוזרים והמסייעים לענין הנ"ל יתברכו ממקור חברות
יוסף שלו' אלישיב

י. גרשון אדלשטיין חבר מועצת גדולי התורה	ברוך מרדכי אזרחי חבר מועצת גדולי התורה	מאיר צבי ברגמן חבר מועצת גדולי התורה	משה הלל הירש חבר מועצת גדולי התורה
דוד כהן חבר מועצת גדולי התורה	דב יפה חבר מועצת גדולי התורה	מיכל יהודה ליפקוביץ חבר מועצת גדולי התורה	ברוך דוב פוברסקי חבר מועצת גדולי התורה
ניסים קרליץ חבר מועצת גדולי התורה	חיים פינחס שיינברג חבר מועצת גדולי התורה	יצחק שיינר חבר מועצת גדולי התורה	משה יהודה שלזינגר חבר מועצת גדולי התורה
ירחמיאל אונגרישר ראש ישי' בית מדרש עליון	יצחק אזרחי ראש ישי' מיר	יהושע העשיל איכנשטיין ראש ישי' יד אחרן	יהושע ארנברג ראש ישי' כנסת יצחק חדרה
מנחם צבי ברלין ראש ישי' ר' חיים עוזר	איתמר גרבוז ראש ישי' אורחות תורה	צבי דרבקין ראש ישי' גרודנא באר יעקב	ישראל מאיר ווייס ראש ישי' נחלת הלויים
יונתן וילנסקי ראש ישי' דרך חכמה	צבי ויספיש ראש ישי' הר"ן ואבן ישראל	משה מרדכי חדש ראש ישי' אור אלחנן	גבריאל יוסף לוי ראש ישי' באר התורה
יששכר מאיר ראש ישי' חננל	דוד יצחק מן ראש ישי' כנסת חזקיהו	אליעזר צבי סילבר ראש ישי' דרך חכמה	אבינעם פוסטבסקי ראש ישי' אור יהודה
משה מרדכי פרבשטיין ראש ישי' חברון	אברהם י. הכהן קוק ראש ישי' מאור התלמוד	יגאל רוזן ראש ישי' אור ישראל	צבי רוטברג ראש ישי' בית מאיר
	בנימין רימר	רפאל שמואלביץ	

שו"ת ההשתדלות

תכנית 'השתדלות' שעל-ידי 'גמ"ח השתדלות' הינה תכנית מיוחדת, אשר מאפשרת להורים לילדים בגילאים 3-18, בקלות יחסית, לחתן את ילדיהם בכבוד.

התכנית המשלבת בתוכה מספר יתרונות בולטים על-פני תכניות אחרות, דומות, מהווה פעולת 'השתדלות' סבירה, של היערכות מושכלת לקראת חתונת הילדים.

להלן שו"ת קצר, אשר יבהיר את פרטי התכנית.

שאלה: מה מטרת 'גמ"ח השתדלות'?

תשובה: נישואי הילדים, גוררים בעקבותיהם התחייבויות כספיות ענקיות, אשר מחייבות לקיחת הלוואות בהיקפים גדולים. גלגולי ההלוואות מהוות נטל נפשי וכספי קשה ביותר, אשר מלווה את מרבית ההורים במשך שנים רבות בחייהם.

תכנית 'השתדלות' שעל-ידי 'גמ"ח השתדלות' מאפשרת קבלת הלוואות גדולות בפריסות ארוכות טווח, במתכונת המאפשרת קיום החזרים נוחים, בצורה המקלה הן על ההורים והן על הזוגות הנישאים.

למעשה, תכנית 'השתדלות' דומה לתכנית אשר מקיים 'הגמ"ח המרכזי' במשך עשרות שנים, אולם בעוד שהתכנית הקיימת בגמ"ח המרכזי מאפשרת השתתפות של הורים לילדים עד גיל 3 בלבד, תכנית 'השתדלות' מאפשרת הצטרפות עד גיל 18.

נוכל לומר, כי המלצתנו באופן כללי, שמי שיש לו ילד עד גיל 3, יצטרף לגמ"ח המרכזי המוכר והוותיק. מי שמחפש מענה עבור ילדיו הגדולים יותר, ימצא בעז"ה את מבוקשו בתכנית החדשה של 'השתדלות'.

שאלה: כיצד פעולת תכנית 'השתדלות'?

תשובה: קווי המתאר הכלליים של התכנית, כוללים את השלבים הבאים:

- א. ההורים תורמים, במשך תקופה מסוימת, בכל חודש, סכום כסף מסוים לגמ"ח. סך התרומות החודשיות מצטבר בסופו של דבר לסכום כולל המהווה 'יחידה' אשר כנגדה נקנית זכות הלוואה של סך גדול בהרבה יותר, לזוג בעת שהם נישאים.
- ב. כאשר הילד, עבורו הצטרפו לתכנית, בא בברית נישואין במזל טוב, מעניק הגמ"ח לזוג הצעיר הלוואה בפריסת החזר רחבה ונוחה, כמובן ללא תשלום ריבית, בהתאם לכמות היחידות הקיימות בתכנית תרומת ההורים. ככל שישנן יותר יחידות תרומה, כך בהתאם, גדל סכום ההלוואה.
- ג. לקראת סיום תקופת החזר ההלוואה, מעניק הגמ"ח מענק כספי.
- ד. עקרונית, החזר ההלוואה מוטל על הזוג הצעיר, אולם ההורים יכולים להחליט לממן את החזר ההלוואה על-ידי העברת סכום הפירעון לזוג הצעיר מדי חודש.

שאלה: כבר קיימים כמה וכמה גמחי"ם במתכונת זו. האם יש ל'השתדלות' משהו חדש להציע?

תשובה: התכניות הקיימות, ואשר הפכו אצל הרבה אנשים לנורמה ולדבר מובן מאליה, הוקמו לפני כ-20 שנה, ביוזמת ועידוד ראש ישיבת באר התורה הגאון הגדול רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, בברכתם ועידודם של גדולי ישראל, ובליוי של אנשי מקצוע בכירים. הצלחת התכנית הביאה לידי כך שגב ולות החסד הורחבו, וגמחי"ם נוספים בעלי מתכונת דומה הוקמו ברחבי הארץ. יזמי תכנית 'השתדלות' שמו לב לכך, שלמרות ההצלחה הגדולה, התכניות הוותיקות לא נותנות מענה להורים לילדים מבוגרים, אשר מסיבות כאלה או אחרות, לא הצטרפו לתכנית כלשהיא עד עכשיו. לאור זאת הם תכננו מודל חדש של תכנית המאפשרת צירוף ילדים עד לגיל 18.

לפי המודל של 'השתדלות', ניתן כבר לאחר 5 מתחילת ההפקדה לקבל הלוואה על סך מסוים. ובמידה ומצב הכסף בקופת הגמ"ח מאפשר, יש אפשרות להקדים ולקבל את כל סכום ההלוואה כבר לאחר 3 שנים בלבד! – אולם יודגש, כי באשר לאפשרות זו, הגמ"ח לא מתחייב לכך בשום אופן, אלא רק מצהיר כי יתכן שהדבר ייעשה כאשר התנאים יהיו ראויים לכך.

חידוש נוסף מבית 'השתדלות', שבמידה והתורם יבקש, שלא כמוסכם מראש, לבקש הלוואה מידית, למרות שבאופן עקרוני אין לו זכות לעשות זאת, הוא יקבל בחזרה את תרומתו עד לא ותו זמן במלוואה בלי שום קיזוז. ולאור זאת, בכל מקרה, תרומה לגמ"ח מהווה השתדלות כדאית, כי בכל שלב ושלב, או שמקבלים הלוואה מצוינת, או מקבלים את הכסף בחזרה. ויצוין, כי דברים אלו מעמידים את תכנית 'השתדלות' ברמת כשרות גבוהה מבחינת 'רבית'.

לסיכום, יתרונות תכנית 'השתדלות' הם:

- ניתן לצרף ילדים עד גיל 18
- קבלת הלוואה אפשרית כבר לאחר 5 שנים בסכומים מסוימים, ובמידה ויש כסף בקופה, קיימת אפשרות [בלי התחייבות מצד הגמ"ח] לקבל את כל ההלוואה כבר לאחר 3 שנים.
- במידה והתורם מבקש הלוואה בכל זמן שהוא, אף על פי שאין לו זכות לכך, מכל מקום תרומתו תוחזר אליו בלא קיזוז.

שאלה: מי הם הרבנים אשר עומדים מאחורי התכנית?

תשובה: יזמי התכנית, פנו לראש הישיבה הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, וביקשו ממנו, בתור מי שהגה לטובת הכלל את מיזם 'הגמ"ח המרכזי' ולאור ניסיונו ההלכתי והפרקטי הרחב בתחום, לעמוד אף בנשיאות 'השתדלות'. למרבה השמחה נענה ראש הישיבה לבקשה, כאשר אליו מצטרפים אל הנשיאות, הגאונים הגדולים שליט"א: רבי ישראל גנס מראשי ישיבת קול תורה לצעירים מגדולי המוצי"ם בירושלים, רבי ברוך דב בן שלום שליט"א מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים ורבי יצחק לוקסנבורג שליט"א רב נאות השמחה – מודיעין עילית.

שאלה: האם העובדה שההלוואה ניתנת רק לכאלה שההורים שלהם תרמו לגמ"ח, לא מהווה בעיה מצד איסור רבית?

תשובה: בשעתו, לפני כ-30 שנה התיר מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל את המתכונת של גמ"ח חברים. לפני כ-20 שנה, בעת הקמת הגמ"ח המרכזי, יצא ובא ראש הישיבה בבתי גדולי ישראל, ובראשם, מרן עמוד ההוראה הגרי"ש אלישיב, מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן ומרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצלה"ה, אשר בדקו את תכנית 'הגמ"ח המרכזי' מכל היבטיה, מן הבחינה ההלכתית, והם אשר טוו את העקרונות, הסייגים והגדרים על פיהם תכניות מעין אלו הינן מהודרות מבחינת הלכות רבית. זכינו, וראש הישיבה יבדלחט"א, אשר בידיו הופקדו הוראות גדולי הדור אשר למגינת לב כבר אינם עמנו, הורה לנו כיצד לבנות את התכנית על פי ההוראות אשר ניתנו אז בידו מפי גדולי ישראל.

יצוין, כי ההיתר ברור ואין בו אפילו חשש רבית, שכן מדובר ברבית שאיננה ממלווה למלווה ועל כן היא מותרת, ואין כאן מקום להאריך. הרוצה לקבל את הפרטים ההלכתיים בהרחבה, יוכל לשמוע אותם מרבני הגמ"ח, ולהבין, מדוע גדולי ישראל התייחסו אל מתכונת זו כאל הדרך המהודרת ביותר בגמ"ח חברים.

מלבד זאת, את הפעילות השוטפת של הגמ"ח מלווה מבחינה הלכתית, הרה"ג ר' יצחק וינברג שליט"א ר"מ ישיבת דעת אהרן (קפלן) מח"ס בכל נפשך, סדר הלוואה ועוד.

שאלה: מה הכוונה שההורים 'תורמים' לגמ"ח? האם לא נכון יותר לקרוא לזה 'רוכשים יחידות הלוואה'?

תשובה: הניסוח מדויק לחלוטין. מדובר בתרומה לכל דבר ועניין לגמ"ח, כאשר עם הכספים הללו מתבצעים מעשי חסד של מתן הלוואות נוחות לזוגות הצעירים, אשר על ידי כך, הם והוריהם זוכים למנוחת נפש. וכבר האריך מרנא סבא - קדישא החפץ - חיים זיע"א, בזכות הגדולה של אותם אשר בזכות כספיהם נתינת הלוואות לנזקקים לכך. עם כל זה, חצי מהתרומה ניתנת, כאמור בחזרה כמענק, ולפעמים ניתן לקבל בחזרה את כל התרומה. בנקודה זו ראוי להדגיש, כי למרות שלגבי הסכומים אשר ההורים משלמים עבור השאת ילדיהם, קיים דיון בין הפוסקים, האם ניתן לשלם על כך מכספי מעשרות, באשר לתרומות ההורים ל'השתדלות', לכולי עלמא ניתן לעשות זאת מכספי מעשר. כן הייתה דעתו של רבן של ישראל הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, ביחס לגמ"ח המרכזי, וכך היא דעתו גם של יבדלחט"א מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א. וזאת מפני שהכסף המופקד משמש מידית עבור הלוואות לאנשים רבים.

שאלה: האם ניתן לקבל את פרטי התכנית במספרים - כמה תורמים, מה סכום ההלוואה והתשלומים?

תשובה: תרומה עבור יחידה אחת כוללת תרומה חודשית בסך 50 ₪ משך 120 חודשים. סכום ההלוואה משתנה, בתלות מתי מבקשים אותה, כדלהלן: אם ההלוואה מבוקשת כעבור 5 שנים מההצטרפות, ניתנת זכות הלוואה בסך עשרת אלפים ₪ לכל יחידה; כעבור 10 שנים – 20 אלף ₪; 15 שנה – 30 אלף ₪; 18 שנה – 40 אלף ₪. את ההלוואות ניתן לפרוע בפריסה של 100 תשלומים.

אפשרות מיוחדת – שבמידה ויש כסף זמין בקופת הגמ"ח, כעבור 3 שנים בלבד מתחילת ההפקדה, ניתנת אפשרות לקבל הלוואה בסכום של 40 אלף ₪! בפריסה של 60 תשלומים.

שאלה: מהו המענק המדובר?

תשובה: לקראת סיום תקופת תשלום ההלוואה, ניתן מענק, בהתאם לכמות היחידות, בדמות פטור מתשלום של התשלומים האחרונים, לפי נוסחה מתמטית, ועל-פי המפורט בטבלה הבאה:

תרומה לחודש*	הלוואה אחרי 5 שנים**	הלוואה אחרי 10 שנים	הלוואה אחרי 15 שנים	הלוואה אחרי 18 שנים
50	10,000 תרומה 3,000 מענק 2,400	20,000 תרומה 6,000 מענק 4,800	30,000 תרומה 6,000 מענק 4,200	40,000 תרומה 6,000 מענק 3,600
100	20,000 תרומה 6,000 מענק 4,800	40,000 תרומה 12,000 מענק 9,600	60,000 תרומה 12,000 מענק 9,600	80,000 תרומה 12,000 מענק 7,200
150	30,000 תרומה 9,000 מענק 7,200	60,000 תרומה 18,000 מענק 14,400	90,000 תרומה 18,000 מענק 12,600	120,000 תרומה 18,000 מענק 10,800
200	40,000 תרומה 12,000 מענק 9,600	80,000 תרומה 24,000 מענק 19,200	120,000 תרומה 24,000 מענק 16,800	160,000 תרומה 24,000 מענק 14,400
250	50,000 תרומה 15,000 מענק 12,000	100,000 תרומה 30,000 מענק 24,000	150,000 תרומה 30,000 מענק 21,000	200,000 תרומה 30,000 מענק 18,000
300	60,000 תרומה 18,000 מענק 14,400	120,000 תרומה 36,000 מענק 28,800	180,000 תרומה 36,000 מענק 25,200	240,000 תרומה 36,000 מענק 21,600

שאלה: מהי האפשרות להקדים את ההלוואה כעבור 3 שנים?

תשובה: מדובר באפשרות שנקבעה על פי קריטריונים מסוימים, במידה ויש עבור זה כסף זמין בקופת הגמ"ח. במקרה שכזה, ההלוואה תהיה על סך 40 אלף ₪ בפריסה של 60 תשלומים. או לחילופין, בפריסה של 100 תשלומים ללא קבלת המענק. כאשר יהיו מבקשים רבים להקדמת הלוואה, תינתן עדיפות לפי תור, לפי סדר ההצטרפות לתכנית.

שאלה: אם אני יכול לעשות 'יחידות' לכל ילדיי, מה עליי לעשות?

תשובה: כמה שאתה יכול תעשה. אפילו אם ביכולתך להשתתף רק בסכום של יחידה אחת, כדאי מאוד להצטרף לתכנית.

שאלה: מדוע כדאי להצטרף אפילו עבור 'יחידה' אחת?

תשובה: ראשית, 'טוב מעט מלא כלום'. בבוא העת, גם אפשרות ללוות 40 אלף ש"ח בפריסה נוחה, אינה דבר של מה בכך.

זאת ועוד, עצם החברות בגמ"ח משתלמת ומעניקה לחברים זכויות רבות, אשר יפורטו בעלונים הבאים. נוסף ונאמר, שככל שיהיה כסף זמין בקופת הגמ"ח, לא מן הנמנע שאולי תינתן אפשרות ללוות מעבר לסכום של 40 אלף ש"ח כנגד יחידה. נציין, כי כיום, 18 שנים לאחר תחילת תכנית הגמ"ח המרכזי, אנשים שלא הצטרפו בזמן למיזם הצטערו על כך בסופו של דבר. לכן כדאי לקפוץ לעגלה ולהצטרף, ולו במשהו.

שאלה: מהן הזכויות הנוספות המוקנות לחברי הגמ"ח, מעבר לקבלת הלוואה?

תשובה: כבר כיום, 'גמ"ח השתדלות' פועל בכמה מישורים עבור הקלת נישואי הילדים, כאשר חלק מן הפעולות כבר נושאות פירות. כדוגמא נציין את מתן האפשרות לקבלת ייעוץ מקצועי – כזה אשר עשוי לעזור להורים אשר מחתנים ילדים ומשלמים מדי חודש אלפי שקלים, לחסוך מהם סכומים משמעותיים. הייעוץ לחברי הגמ"ח ניתן בהנחה משמעותית ומשתלמת במיוחד.

בנוסף פועל הגמ"ח בדברים נוספים, אשר לעת עתה הצניעות יפה להם. כאשר דברים אלה יבשילו לכלל מעשה, הם יתנו מענה ועזרה משמעותיים להורים המשיאים את ילדיהם. והיות והמשאבים, מטבע הדברים, מוגבלים, העדיפות תינתן לחברי הגמ"ח, כאשר לעניין זה, גם מי ששותף ביחידה אחת בלבד נחשב לעניין זה כחבר גמ"ח.

שאלה: מדוע חשוב להזדרז, ולא להמתין לעוד חודש או חודשיים, הרי כאמור גם הורים לילדים בגילאי 18 יכולים להצטרף?

תשובה: כדאי להצטרף ממש היום. מי שמתלבט כמה יחידות לעשות, טוב יעשה אם בשלב ראשון, יצטרף עבור יחידה אחת, כאשר בהמשך ישקול האם להצטרף ליחידות נוספות. ההזדרזות כדאית, בין השאר, עבור ההטבות אשר יקבלו חברי הגמ"ח, שכן יש מהן שגם חברי הגמ"ח עצמם יצטרכו להמתין בתור לקבל אותן, ובדרך כלל התור ייקבע לפי סדר ההצטרפות לגמ"ח, מבלי תלות במספר היחידות של החבר. ונניח שהגמ"ח יצליח בחסדי ה', לקדם מיזם של דיור מוזל עבור 500 יחידת דיור, סביר להניח שהביקוש לכך יהיה גדול, ואז מי שהמספר הסידורי שלו בגמ"ח מוקדם יותר, יזכה.

שאלה: כיצד מצטרפים לגמ"ח השתדלות?

תשובה: אם הכל ברור לך, תוכל לגשת לעמדת 'נדרים פלוס' לבצע חיפוש של המילים 'גמ"ח השתדלות' ולהצטרף. בנוסף יש אפשרות להתקשר לטלפון 072-3809065 – להשאיר הודעה ונציג יחזור אליכם בהקדם. ניתן גם לשלוח הודעה לדוא"ל: cn580718682@gmail.com או לגשת לאחד הנציגים הפרוסים בכל מקום. לכל שאלה, בירורים או יצירת קשר, ניתן לפנות לטלפון: 053-4145496

שאלה: כיצד אני יכול להיות נציג של הגמ"ח, והאם הדבר משתלם?

תשובה: כדאי להיות נציג של הגמ"ח. ראשית בשביל לקיים מצוות חסד עם סביבתך. בנוסף, נציגים אשר יצרפו חברים, יתוגמלו על כך. אתה יכול להיות נציג בכולל שאתה לומד, בבית כנסת שאתה מתפלל, או בקרב משפחתך. יצוין, כי גם צירוף 10 יחידות יכול להיות משתלם מבחינה כלכלית.

שאלה: מדוע תכנית כדאית שכזו, אינה מפורסמת בעיתונים ובכלי התקשורת?

תשובה: לדעתנו 'חברך חבא אית ליה' ומשך הזמן דבר התכנית יגיע אל כל הציבור. יתכן שהדבר יהיה באיטיות יחסית, אבל מצד שני, אנחנו מעדיפים לחסוך את הוצאות הפרסום, ולשמור כל אגורה עבור מתן הלוואות, ולא לדברים אחרים.

המסקנה: כדאי לך לגשת עוד היום לעמדת 'נדרים פלוס' הקרובה, או לנציג, ולהצטרף מיד לגמ"ח השתדלות, לפחות ליחידה אחת. אם תתחרט, לא נורא. תוכל לפנות להנהלת הגמ"ח, ולצאת מן התכנית ולקבל את כספך ללא קיזוז.